

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MONTESSORİ EĞİTİMİ
YAKLAŞIMININ, OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ
YARATICILIK GELİŞİMİNE ETKİSİ**

Şebnem NOYAT

Danışman

Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temmuz, 2018

TELİF HAKKI

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Şebnem
Soyadı : NOYAT
Bölümü : Resim-iş Eğitimi
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi

İngilizce Adı : The Effect of Montessorian Educational Approach in Visual Arts Education on the Creativity Developments of Preschool Children

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Şebnem NOYAT

İmza:

KABUL VE ONAY

Şebnem Noyat tarafından hazırlanan “Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının Okul Öncesi Çocukların Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman:

Prof. Çağatay İnam Karahan
Güzel Sanatlar Eğitimi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Başkan:

Prof. Dr. Ali Osman Alakuş (İkinci Danışman)
Güzel Sanatlar Eğitimi, Dicle Üniversitesi

Üye:

Dr. Öğretim Üyesi Sena Sengir
Güzel Sanatlar Eğitimi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Üye

Dr. Öğretim Üyesi Handan Bülbül
Güzel Sanatlar Eğitimi, Giresun Üniversitesi

Üye:

Dr. Öğretim Üyesi Yaşar Barut
Eğitim Bilimleri Bölümü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Bu tezin Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için Őartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/____

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Meleklerim; Şevval ve Mehmet Selim'e

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmanın amacı, 2017–2018 eğitim döneminde uygulanan, Okul Öncesi Eğitim Programda yer alan görsel sanat eğitimi dersinin, Milli Eğitim Bakanlığı programı ve Montessori Eğitimi Yaklaşımı programı uygulanarak, çocukların sanata ilişkin yaratıcılıklarını belirlemek ve iki program arasındaki farkı ortaya çıkarmaktır. Tez çalışmamın planlamasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgisi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgisi ve tecrübelerinden yararlandığım, çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren değerli hocalarım ve danışmanlarım, Sayın Prof. Çağatay İNAM KARAHAN'a ve Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ'a teşekkür ederim. Yüksek lisans öğrenimimde desteğini esirgemeyen Doç. Dr. F. Evren DAŞDAĞ hocama teşekkür ederim. Beni bugünlere getiren, yetiştiren, hiçbir şeyi esirgemeyen ve destekleriyle bana hep yardımcı olan anneme, babama ve kardeşime, yanımda olup karşılaştığım zorluklarda, bana güç veren canım eşim Mehmet NOYAT'a sonsuz teşekkürler.

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MONTESSORİ EĞİTİMİ
YAKLAŞIMININ, OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ
YARATICILIK GELİŞİMLERİNE ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Şebnem NOYAT

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz, 2018

ÖZ

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim programında yer alan görsel sanatlar eğitimi ders konularının, Montessori Eğitimi Yaklaşımı programı uygulanarak, yaratıcılık gelişimlerine etkisinin nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. 48-66 ay grubundaki 20 öğrenciye Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı, aynı yaş grubundaki 60 öğrenciye Milli Eğitim Programı uygulanmış ve ikisi karşılaştırılmıştır. İki programda eşit üniteler işlenmiş, bunlar; Seramik tekniği, kolaj tekniği ve suluboya tekniğidir. Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Programının uygulandığı, görsel sanatlar eğitiminde, görsellerle yapılan anlatım sunumları, öğrencilerin yaratıcılıklarına etkileri, derste sınıf kuralları hatırlatarak ders işlenmesi aynı zamansa öğrenci eserlerine öğretmenlerin olumlu veya olumsuz eleştirilerinin etkileri araştırılmıştır. İkinci program olan Montessori Eğitimi Yaklaşımı programının uygulandığı, görsel sanatlar eğitiminin sonunda öğrencilerin yaratıcılıklarına etkileri, sanat çalışmalarının, özgünlük ve yenilik açısından yansımaları, özgür bırakılan çocukların derse kaşı tutumları, öğrenci başarısına etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçları, Montessori Eğitimi Yaklaşımı programı uygulanan sınıftaki öğrencilerde yardımlaşmanın önemli ölçüde arttığı, çocuklara yönelik yönerge olmadan, derslere kendi istekleri doğrultusunda katıldıkları ve malzemelerin yerlerini öğrenerek ihtiyaç duydukları anda aldıkları görülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığı Programı ile işlenen, sanat eğitimi derslerinde, öğretmenlerin görsel materyalleri, örnek modelleri, anlatım ve soru-cevap yöntemlerini kullandıkları. Sınıftaki malzeme

dolapları öğrencilerin ulaşamayacakları yükseklikte ve göremeyecekleri kapalı dolaplarda bulunması öğrencileri sınırladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sanat Eğitimi, Maria Montessori, Özgünlük

Sayfa Sayısı : 107

Danışman :Prof. Çağatay İNAM KARAHAN

İkinci Danışman :Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

**THE MONTESSORIAN EDUCATION APPROACH IN VISUAL
ARTS EDUCATION, THE EFFECT OF PRESCHOOL
CHILDREN'S DEVELOPMENT**

MS Thesis

Şebnem NOYAT

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2018

ABSTRACT

In this research, the effect of Montessori education approach on the creativity of pre-school children in visual arts lesson was investigated and the creativity developments in students were observed. The research was carried out in college kindergarten, which educates under Kayapınar district of Diyarbakır province. 20 students between 48-66 months were applied the Montessori Education Approach and 60 students were applied the Ministry of National Education pre-school program and these two were compared to each other. Equal units are applied in both programs, Ceramic, watercolor, collage technique. The problem addressed in the study;The loss of student creativity in the implementation of the Ministry of National Education Preschool Program, the loss of self-confidence while students work, and the fact that the applied approaches are teacher-centered and therefore the works are not unique but are similar to each other. In the classrooms where Montessori Education Approach is applied, reflections of originality in the works of art, attitudes of free children to the lesson, and increased co-operation during the lesson have been observed. It is also observed that in the classrooms in which the Ministry of National Education pre-school program is applied, the method of instruction, class rules reminded in the lesson, teachers' criticism of the works resulted in loss of self-confidence in the students, reluctance to the subject,not being able to bring out the creativity and being bad tempered to students' friends.

Key Words : Art Education, Maria Montessori, Originality
Number of Pages :107
Advisor : Prof. Çağatay İNAM KARAHAN
Co-advisor : Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Problem Cümlesi	2
1.3 Araştırmanın Amacı.....	2
1.4 Alt Amaçlar	2
1.6 Varsayımlar.....	3
1.7 Sınırlılıklar	3
1.8 Tanımlar	4
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1 Maria Montessori	5
2.2 Eserleri.....	5
2.3 Maria Montessori Eğitim Anlayışı.....	6
2.3.1 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Hedefleri.....	6
2.3.2 Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı.....	8
2.3.3 Pratik Yaşam ve Motor Eğitimi	9
2.3.4 Duyu Eğitimi	9
2.3.5 Akademik Eğitim	10
2.3.6 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Program Özellikleri	10
2.3.7 Montessori Eğitimi Yaklaşım Programının Genel Amaçları	11
2.3.8 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Öğrenme Çevresinin Sahip Olması Gerekten Özellikleri.....	12
2.3.9 Montessori Eğitimi Yaklaşım Sınıf Ortamı.....	12
2.3.10 Montessori Eğitimi Yaklaşımında Meteryaller.....	15
2.3.11 Montessori Eğitimi Yaklaşımında Öğretmen	15
2.3.12 Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı Etkin Aktör; Çocuk.....	16
2.4 Okul Öncesi Eğitimi	17
2.4.1 Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi.....	17
2.5 Yaratıcılık.....	18

2.5.1 Yaratıcılık Nedir?	18
2.5.2 Yaratıcı Düşünme Teknikleri	18
2.5.3 Yaratıcı Düşünme Süreci	18
2.5.4 Yaratıcı Çocuğun Kişilik Özellikleri.....	19
2.5.5 Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler	20
2.5.6 Yaratıcılığın Desteklenmesi ve Geliştirilmesindeki Faktörler.....	21
2.5.7 Yetişkinler Yaratıcılığı Nasıl Teşvik Edebilir?	22
2.5.8 Yaratıcılığı Engelleyen Faktörler	23
2.6 Duyuşsal Alan – Duyuşsal Öğrenme.....	24
2.7 Bilişsel Alan	24
2.8 Psikomotor Alan	25
2.9 Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitimi	25
2.9.1 Sanat Eğitiminin Amacı	25
2.9.2 Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Resimsel Gelişimi.....	26
2.9.3 Sanat Eğitiminde Yöntem Seçimini Etkileyen Etmenler	27
2.9.4 Sanat Eğitiminin Sonucunda Öğrencide Geliştirilmek İstenen Nitelikler	29
2.10 Seramik Ve Seramik Eğitimi.....	29
2.10.1 Seramik Tanımı	29
2.10.2 Seramiğin Tarihsel Süreci.....	29
2.10.3 Seramik Eğitiminde Kullanılan Araç Gereçler	29
2.10.4 Seramik Eğitiminde Kullanılan Teknikler	29
2.10.5 Seramik Öğretme Yöntemleri	30
2.11 Suluboya Tekniği Eğitimi	31
2.11.1 Suluboyanın Tanımı	31
2.11.2 Suluboya Resim Tekniği.....	31
2.11.3 Suluboya Resim Tekniğinin Tarihçesi	31
2.11.4 Araç Gereç Özellikleri.....	32
2.11.5 Öğretme Yöntemleri ve Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar....	32
2.12 Kolaj Tekniği Eğitimi.....	32
2.12.1 Kolaj Tanımı	32
2.12.2 Kolâj Tekniği ve Özellikleri.....	33
2.12.3 Kolaj Tekniğinin Resim Sanatında Yeri ve Önemi	33
2.12.4 Kolâj Tekniğinin Tarihsel Süreci	33
2.12.5 Kolâj Tekniğinde Kullanılan Araç ve Gereçler	33
III. YÖNTEM	34
3.1 Araştırma Modeli	34

3.2 Verilerin Toplanması	34
3.3 Veri Toplama Araçları.....	35
3.3.1 Gözlem Formu	35
3.3.2 Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerinin Uygulanması ve Planlanması	36
3.3.3 Gönüllü Katılım Formu	36
3.3.4 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Etkinliklerinin Uygulanması	37
3.3.5 Verilerin Analizi.....	37
IV. BULGULAR.....	38
4.1 Eğitim Ortamının Tanımı.....	38
4.2 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programının, Görsel Sanatlar Eğitiminin Sonunda Öğrencilerin Yaratıcılıklarına İlişkin Bulgular.....	49
4.3 Görsel Sanatlar Eğitiminde, Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programı Uygulayarak Oluşturulan Sanat Çalışmalarının, Özgünlük Ve Yenilik Açısından Yansımalarına İlişkin Bulgular.....	54
4.4 Görsel Sanatlar Eğitiminde, Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programı Uygulanan Öğrencilerin, Özgür Bırakılmasına İlişkin Bulgular.	60
4.5 Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Programının Uygulandığı, Görsel Sanatlar Eğitiminde, Görsellerle Yapılan Anlatım Sunumları, Öğrencilerin Yaratıcılıklarına İlişkin Bulgular.	67
4.6 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programın Uygulandığı, Görsel Sanatlar Eğitiminin Sonunda Öğrenci Başarısına İlişkin Bulgular.....	78
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	85
5.1 Sonuç.....	85
5.2 Tartışma	86
5.3 Öneriler	89
KAYNAKÇA	90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Montessori Sınıf Ortamı	14
Şekil 2: Montessori Sınıf Ortamı	14
Şekil 3: M. Montessori Sınıf Ortamı.....	16
Şekil 4: M. Montessori Sınıf Ortamı.....	16
Şekil 5: Okulun Ana Giriş Kapısı	38
Şekil 6: Okulun Ana Girişi (Lobi)	39
Şekil 7:Anasınıfı Ön Giriş Kapısı	40
Şekil 8:Anasınıfı Arka Giriş Kapısı	40
Şekil 9:Anasınıfı Giriş Koridoru.....	41
Şekil 10:Çıkış Koridoru	41
Şekil 11: Anasınıfı Rehberlik Odası	42
Şekil 12: Anasınıfı Oyun Alanları	42
Şekil 13: Anasınıfı Oyun Alanları	43
Şekil 14: Fen Köşesi	44
Şekil 15: Matematik Köşesi	45
Şekil 16: Kitap İnceleme Koltukları	46
Şekil 17: Müzik Köşesi	46
Şekil 18: Dil Etkinlik Çalışma Alanı	47
Şekil 19: Tuvaletler	47
Şekil 20: Açık raflar, kitaplıklar bölümü	48
Şekil 21: Açık Raflar ve Kitaplık Bölümü.....	49
Şekil 22: Sıradaki Öğrenciler	50
Şekil 23: Öğrenciler Yardımlaşırken	51
Şekil 24: Seramik Tekniği Uygulanırken.....	52
Şekil 25: Seramik Tekniği Çalışmaları	53
Şekil 26: Kolaj Tekniği Uygulanırken.....	55
Şekil 27: Kolaj Tekniği Uygulanırken.....	56
Şekil 28: Öğrenciler Sınıfı Temizlerken	57
Şekil 29: Montessori Kolaj Çalışmaları	59
Şekil 30: Malzemeleri Öğrenciler Alırken.....	61
Şekil 31: Öğretmenin Rehberlik Edişi	62
Şekil 32: Suluboya Tekniği Uygularken.....	63
Şekil 33: Suluboya Çalışmaları.....	64
Şekil 34: Malzemelerin Toplanması	65
Şekil 35: Akıllı Tahtadan Ders Anlatımı	68
Şekil 36: Seramik Çalışmaları.....	69
Şekil 37: Seramik Çalışmaları.....	70
Şekil 38: Kolaj Tekniği Uygulaması.....	72
Şekil 39: Kolaj Tekniği Çalışmaları.....	73
Şekil 40: Kolaj Tekniği Çalışmaları.....	74
Şekil 41: Öğretmenin Malzeme Dağıtması	75
Şekil 42: Sulu boya tekniği çalışmaları.....	76
Şekil 43: Suluboya Tekniği Çalışmaları	77

Şekil 44: Suluboya tekniği resimleri	80
Şekil 45: Suluboya Tekniği Resimleri	81
Şekil 46: Kolaj Tekniği Resimleri	82
Şekil 47: Kolaj Tekniği Resimleri	82
Şekil 48: Seramik alışmaları.....	83
Şekil 49: Seramik alışmaları.....	84

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB Milli Eğitim Bakanlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Okul öncesi eğitimi, sosyal hayatta, toplumun değer yargılarını toplumun gündelik yaşamdaki onu yönlendiren tüm gelişimlerinin, duygularının, düşüncelerin, yaratıcılığın ve kendini ifade etme şeklini öğreten eğitim sürecidir.

Yaratıcı bir toplumun kökleri eğitim temeline dayanmaktadır. Eğitimde yaratıcılık konusu önem arz etmiş, bu bağlamda pek çok ülke müfredatlarında iyileştirmelere gitmişti. Farklı ülkelerin, okul müfredatında ve okul öncesi programında yaratıcılık konusu resmi olarak yer almıştır (Aslan ve Aslan Cansever, 2009).

Öğrenciler okul öncesi programlarda uygulama yaptıkları sanat eğitimi derslerinde yaratıcılıklarını ortaya koyarken, küçük el kasları gerektiren uygulamalarda zorlanabilirler bu sebeple psikomotor gelişimleri bu çağlarda önem arz etmektedir.

Psikomotor gelişimini tamamlamamış öğrencilere bu yönde daha fazla aktivite verilip aile ile iş birliği içerisinde çalışması gerekmektedir; çünkü psikomotor aktiviteler çocuğa sosyal hayatta ve çalışmalarında önemli ölçüde yardım sağlar. Çevresini keşfederken meraklarını giderirken ve yapabilir miyim düşüncesinde kendine duyduğu özgüvenle ilişkilidir.

İnsanın hareket özgürlüğünün bebeklikten itibaren önemli olduğunu okul öncesi eğitiminde konulan sınırlamaların ve dikte edilen kuralların öğrenme güçlüğüne sebep olduğunu düşünen Montessori bu konunun tartışılmaya bile gerek olmadığını söyler. Montessori materyallerinde de çocuğun hareket becerisini güçlendirecek aktivitelere yer vermiştir (Wilbrant, 2015).

Montessori eğitimi yaklaşımı programında otuz altı ay, altmışaltı ay arası çocuklarda özgüven, başarıma duygusu, yapabilme, uygulama yapmaya istekli olma hali

geliştirir. Özgüven gelişimiyle birlikte serbest hareket edebilme başkalarına yardım etme isteği duygusunu ön plana çıkarır. Bu eğitim programını uygularken zorlama yoktur derse ilgi çekme, eğitimcinin rehberlik ederek çocuğun dikkatini istediğimiz noktaya hareket ettirme eğilimi vardır. Öğrenme mekanizmasını harekete geçirebilmemiz için Montessori eğitim araçlarından yardım alarak öğrenmeyi mükemmelleştirebiliriz. Öğrenci öğrenme duygusunu yaşadığı noktada artık eğitim bir parçası olup işlem sıralarını kendi istediği şekilde uygular. Zorlandığı noktada arkadaşlarını veya rehber öğretmeni gözlemleyerek hareketleri ve uygulamaları yapmaya başlar (Wilbrant, 2015).

Bu araştırmada okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminde, Montessori yaklaşımının yaratıcılık gelişimlerine etkisi belirlenmeye çalışılacaktır.

1.2 Problem Cümlesi

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim programında yer alan görsel sanatlar eğitimi ders konularının, Montessori eğitimi yaklaşımının yaratıcılık gelişimlerine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

1.3 Araştırmanın Amacı

Görsel sanatlar eğitiminde, Montessori Eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimlerine etkisi incelenmiştir.

1.4 Alt Amaçlar

1. Montessori eğitimi yaklaşımı programının uygulandığı, görsel sanatlar eğitiminin sonunda öğrencilerin yaratıcılıklarına etkileri nelerdir?
2. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Programının uygulandığı, görsel sanatlar eğitiminde, görsellerle yapılan anlatım sunumları, yaratıcılıklarını nasıl etkilemektedir?
3. Görsel sanatlar eğitiminde, Montessori eğitimi yaklaşımı uygulanan öğrencilerin, özgür bırakılmasının etkileri nasıl gözlenmektedir?
4. Görsel sanatlar eğitiminde, Montessori eğitimi yaklaşımı uygulayarak oluşturulan sanat çalışmalarının, özgünlük ve yenilik açısından yansımaları nasıl olmaktadır?
5. Montessori eğitimi yaklaşımı programın uygulandığı, görsel sanatlar eğitiminin sonunda öğrenci yaratıcılık başarısına etkileri nelerdir?

1.5 Araştırmanın Önemi

Maria Montessori çocuklar ile ilgilenirken, diyalog halindeyken yetişkin bireylerden farklı davranmamamız gerektiğini, karşımızda yetişkin ile sohbet ediyormuş gibi cümleler kurmaya onlara kendilerinin bir birey olduğunu hissettirmenin önemini belirtmiştir (Wilbrandt, 2015).

Türkiye’de, Montessori eğitimi yaklaşımı kullandığını duyuran anaokulların ve kreşlerin, verdiği eğitimin Montessori eğitimi yaklaşımını aslında yanlış anlaşıldığı ve bilinçsiz uygulandığı görülmektedir. Ülkemizde anaokulların ve kreşlerin uyguladığı Montessori eğitimi yaklaşımlarını denetleyen bir kuruluş-kurum olmaması tezi önemli kılan bir yöndür.

Okul öncesi ile ilgili okuduğum akademik çalışmalarda 0-72 ay okul öncesini kapsar ifadeleri kullanılmaktadır. Fakat MEB. 2012 yılındaki okul öncesi yönetmeliğine göre 37-66 ayı okul öncesini kapsar şeklinde ifade etmektedir. Araştırmanın önemi güncel kitap ve bilimsel yazılardan elde edilerek hazırlanmış olmasındır.

1.6 Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Okul öncesi dönemin yaratıcılık becerilerin gelişimi açısından önem taşıdığı varsayılmıştır.
2. Montessori eğitimi yaklaşımının okul öncesi öğrenci çalışmaları üzerinde önemli bir etkisi olduğu varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılacak olan Montessori eğitimi yaklaşımı okul öncesi çocukların yaratıcılıklarını ön plana çıkaracağı varsayılmıştır
4. Montessori eğitimi yaklaşımda yer alan etkinliklerin öğretmene titizlikle uygulandığı varsayılmıştır.

1.7 Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir:

1. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-66 ay grubu çocukların, görsel sanatlar eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının yaratıcılık gelişimlerine etkisinin incelenmesini kapsar.

2. Araştırmadan elde edilen veriler, katılımcı-araştırmacı öğretmen tarafından yapılan gözlem sonuçlarını kapsar.
3. Diyarbakır ili, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitimi veren özel anaokulu ile sınırlıdır.
4. Okul öncesi eğitim kurumlarında devam eden, 48-66 ay çocuklarıyla sınırlıdır.
5. Araştırmanın çalışma grubu 80 çocuk ile sınırlıdır.
6. Bu araştırma görsel sanatlar eğitiminde üç ünite ile sınırlıdır.

1.8 Tanımlar

Okul Öncesi Eğitimi (Pre-School Education): Doğumdan itibaren başlayan bebeklikte; ailenin fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasıyla başlayan ilk çocukluk döneminde; kreş ve anasınıfıyla beraber etkinlikler ve aktivitelerle zihinsel ve beden gelişimin sağlandığı dönem (Çağdaş ve Seçer, 2004).

Beceri (Skill): Bir kimsenin bedensel ve fiziksel olarak kolaylıkla ve ustalıkla belli bir düzen içerisinde ortaya koyduğu yeterlilik (Oğuzkan, 1981).

Maria Montessori: (1870-1952) Montessori, asıl mesleği doktorluk olan araştırmacı bir eğitimcidir. İlk çalışmalarına zihinsel engelli çocuklar üzerinde yürütmüştür. Başarı elde edip, inandıktan sonra normal çocuklar üzerinde araştırmalarına devam etmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2013).

Montessori Materyalleri: Montessori eğitim materyallerini geliştirirken tek duyuyu harekete geçiren, dikkat dağınıklığına yol açmayan, yüz adet materyal oluşturmuştur. Bütün dünya ülkelerinde aynı materyaller kullanılmaktadır. Bu materyaller için en önemli olan olgu hiçbir parçasının kaybolmaması gerektiğidir (Artut, 2004).

Yaratıcılık: Düşünce ve hayal gücünün özgürce eser veya akademik bilgi üzerine aktarılmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Maria Montessori

Maria Montessori, İtalya'nın ilk kadın doktoru, kadın hakları ve engelli eğitiminin savunucusu, yaşamının son yıllarına kadar çalışmış bir araştırmacıydı (Durakoğlu, 2011)

Montessori doktora tezini bitirmiş olmasına rağmen, Roma Üniversitesi psikiyatri kliniğinde araştırma çalışmalarını sürdürdü. Klinikte tedavi için uygun hasta seçmek üzere akıl hastanesini ziyarete gitti ve burada bulunan çocukların ilgisiz, eğitimsiz, başıboş bırakıldıklarını görünce zihinsel engelli çocukların eğitimi üzerine çalışmaya başladı (Wilbrandt, 2015).

Uluslararası bir tıp kongresinde gözlemlerinin ve uygulamalarının sonuçlarından söz etti. Bu kongre sonrası akademisyenler, politikacılar, eğitimciler, hayırseverlerin dikkatini çekti. Akıl hastanesindeki görevinden ayrıldıktan sonra kendisini tıpta değil, Eğitim alanında uzmanlaştırmak istediğine karar verdi (Wilbrandt, 2015).

Roma üniversitesi eğitim pedagojik, psikolojik, deneysel psikolojik ve antropoloji eğitimleri almak için başvurdu. Bundan sonraki amacı normal çocuklar üzerinde aynı çalışmayı uygulamaktı (Wilbrandt, 2015).

Montessori akademik çalışmalarına ara verdiği zamanlarda materyallerini geliştirerek onları daha işlevsel hale getirdi. Montessori özel materyallerin değil, çocukların nasıl öğrendikleri, neye ihtiyaç duydukları prensiplerinin kalıcı olduğunu ifade etmişti (Wilbrandt, 2015).

2.2 Eserleri

Maria Montessori elli yıl kadar süren araştırma ve çalışmaları sırasında eğitime büyük katkıları olmuştur. Kendisini destekleyen eğitimciler ve yazarlar

Montessori'nin düzenlediği konferanslar ve kurslara katılarak düzenli tuttukları notları basarak Montessori kitaplarının çıkmasına sebep oldular. Belli bir sistemle yazılan kitaplar beğeni kazandı, diğer ülkelerdeki eğitimci ve yazarlar kitapları farklı dillere çevirerek dünyada yayılmasına sebep oldular (Durakoğlu, 2011).

1. Çocuklar Evindeki Çocuk Eğitimi İçin Uygulanan Bilimsel Pedagoji Metodu– 1909
2. (Il Metodo della Pedagogia Scientifica Applicato All' Educazione Infantile Nelle Case Dei Bambini); Pedagojik Antropoloji- 1910
3. (L'Antropologia Pedagogica) ve İlkokullarda Kendi Kendine Eğitim-1916
4. (L'Autoeducazione Nelle Scuole Elementari) (Durakoğlu, 2011, s13)

Bu kitapların ilkinde Montessori, çocukların yapmak istediklerini ve hayattan beklentilerini zorlandıkları durumlarla nasıl başa çıkabileceklerini anlatmıştır.

Montessori kitaplarında, İnsanın hayata ihtiyaç duyduğu sevgi, saygı, öğrenmek gibi daha soyut kavramlara yer vererek insanın içsel dünyasına hareketle bu duyguların doyurulmasında öğrenmenin ne kadar etkili olduğuna vurgu yapmıştır.

Çocukluğun Sırrı adlı kitapta, Montessori'nin bundan sonra yazacağı kitapların en başını oluşturur nitelikte olduğunu söyler. Bundan sonraki eserleri bunun devamı niteliğindedir, çocuğu eğitecek olan yetişkinler ve rehberlik edeceği eğitimcilerin rolünün büyük olduğunu her şeyden önce çocuğun gizil zihnini ortaya çıkarma noktasında hareket etmelidir şeklinde ifade eder (Durakoğlu, 2011).

2.3 Maria Montessori Eğitim Anlayışı

Maria Montessori eğitim yaklaşımını; edindiği deneyimler, bilgiler ve araştırmalarda yola çıkarak oluşturmaya başlamıştı.

2.3.1 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Hedefleri

Montessori'nin çalışmalarının büyük bölümünü gözlemler oluşturmaktadır. Bu sebeple metot bilimsel niteliktedir. Montessori doğal ortamda hayatlarını sürdüren çocukları gözlemleyerek aldığı notlarla metodunu geliştirmiştir.

Montessori metodunun en önemli kısmı çocuğun kişiliğini doğru yönde geliştirmesidir. Bu davranışları geliştirmeye çalışırken çocuğun doğal çevresiyle ilişkisini ve iletişimini kesmeden hedeflediği noktaya doğru götürmesidir.

Kişiliğin gelişmesindeki en önemli unsurlarından biri de özgürlük olduğunu düşünmekteydi Montessori. Başkalarının yardımı olmadan kendi kendine başarabilen özgürce hareketle olaya kendisi yön vermeyi savunan Maria Montessori ‘Kendi kendine eğitim’ ilkesi hedefini ortaya koymaktadır (Wilbrandt, 2015).

Montessori çocuğa vereceğimiz her uyarı onun gelişimini engelleyeceğini doğruyu bulabilmesi için, doğal süreçte uyarıcı vermeden rehberlik ederek yön vermeyi hedeflemektedir. Bu sebeptendir ki doğal süreçte gözlemin önemini vurgulamaktadır. Yetişkinlerin benimsediği şekilde çocuklardan verilen işi yapmasını beklememizin doğru olmadığını, sabırla onun doğruları deneme yaparak hedefe doğru gitmesini beklememiz gerektiğini ifade eder (Durakoğlu, 2011).

Çocukların doğal ortamda tamamen özgürce bırakılmasını değil onlara uygun ortamlar yaratmamız gerektiğini bağımsız faaliyetler değil öğrenme alanları oluşturmamız gerektiğini ifade eder (Wilbrandt, 2015).

Montessori, çocuklara kişilikleriyle ilgili açıklamaların bir iyilik olmadığını, annelerin sevgisi onların gelişimini ve kişilik oluşumlarını doğru yönde etkilemediği uyarısını yapar. Montessori normallikten yana olan bir araştırmacıydı. Hayatını sürdürebilen, kendi işini disiplinle yapabilen çocuklara büyümüşte küçülmüş yaftalarını yakıştırmalarının doğru olmadığını aslında normalinin bu olduğunu ifade etmektedir (Wilbrandt, 2015).

Normal çocuk bedensel hareketlerini kendisi yapabilen, yardım almayı tercih etmeyendir. Kendisini değerli olduğunu ve yapabileceklerini göstermek için tepkide bulunan çocuğun aslında normal davranışlarda bulunduğunu bilmemiz gerektiğini ifade eder. Fakat aile büyükleri çocukların kendisine zarar vereceğini düşündüğümüz olaylar karşısında yapamaz fikrine kapılıp yapılan eylemi sona erdiriyor. Aile büyükleri asla yapmamız gereken tepkilerde bulunup eylemi bizim

gerçekleştirdiğimizi bunun da doğal sürecin dışına çıkıp onun gelişimini engellemekten başka bir şey olmadığını söyler.

2.3.2 Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı

Montessori Eğitimi Yaklaşımı, dünyanın değişik ülkelerinde okullarının açılmasıyla öğrenilmeye başlandı. Montessori programı ilk zihinsel engelli çocuklar üzerinde uygulayıp farkını hissettikten sonra normal çocuklarda da uygulanabilirliğini denedi. Başarı sağladıktan sonra materyallerini geliştirmeye ve çevresindeki eğitimcilere ve araştırmacılara tanıtmaya başladı (Öngören, 2008).

Montessori eğitimi yaklaşımı programı uygulanmaya başlamıştı. Montessori yaptığı toplantılarda ve katılımlarda çocukların özgür olmadan kendilerini ifade edemeyeceklerini anlatmaya başladı (Wilbrandt, 2015).

Kendi başına çalışan, materyalini özgür seçen, kendine özgü zamanlama yaratan, çalışma biçimi seçen çocuklarda organizasyon yeteneği ve özgüven geliştirebileceğini belirtti.

Dünya ülkelerinde Montessori Eğitimi Yaklaşımı programı uygulanırken esneklik söz konusudur. Akademik ve aktivite anlamında sunuş ve uygulanış biçimi açısından aslına bağlı kalarak uygulanmaktadır.

Montessori programının genel amaçları; Wilbrandt'a göre

- Çocuğun öğrenmeye karşı motivasyonlu olması
- Sevgiyle bakabilmesi
- Disiplinli olabilmesi
- Bağımsız iş yapabilmesi
- Hareket ve koordinasyon kontrolünü sağlayabilmesi
- Tekrardan keyif alabilmesi
- Okula karşı pozitif tutum takınması
- Öz güven geliştirebilmesi
- Dikkatli olabilmesi
- Odaklanma alışkanlığını kazanabilmesi

- İ güven duygusunu geliştirebilmesi
- Düzen disiplini kazanabilmesi
- Merak düzeyini st seviyede tutabilmesi
- Kaba ve ince motorla becerilerini kazanmayı
- Planlı alışma alışkanlığını kazanmayı amaçlar (Wilbrandt, 2015).

2.3.3 Pratik Yaşam ve Motor Eğitimi

Montessori Eğitimi Yaklaşımı programında, oyun köşesi, dinlenme köşesi gibi köşelere yer yoktur. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için aktivitelerin bulunduğu alanlara yer verilir. Matematik, coğrafya, müzik, gibi duyu ve harekete duyarlı bölümler bulunmaktadır.

- Kişisel bakım; kıyafetlerini kendi giyip çıkarabilme, çıkardıklarını katlayabilme, ayakkabılarını yerine koyabilme ellerini ve diş temizliğini yerine getirebilme gibi aktiviteleri kapsar.
- evre bakımı; yaşadığı sosyal hayatını önemseyip etrafındaki çöpleri fark edip çöpe atma, etkinlik sonrası sınıfı toplama şeklinde duyarlı olabilme.
- Sosyal ilişki; arkadaşlarıyla yardımlaşabilme, çevresindekilere saygılı davranabilme, kullandığı kelimelerde kibar ifadeler seçebilme.
- Hareket kontrolü; psikomotor olarak bulunduğu davranışlarda ölçülü davranabilme, boyama, koşma, makasla kesebilme, zıplama, kalem tutabilme gibi becerileri yerine getirebilme etkinliklerini kapsar (Poyraz ve Dere,2001; Topbaş, 2004).

2.3.4 Duyu Eğitimi

Maria Montessori'nin Okulları'nda bulunan eğitim materyallerinin en büyük özelliği tasarımlarına ilişkindir. Her bir duyuya özel üretilen malzemeler diğer bir duyuyla ilişkisini keser. Örneğin; görme duyusuna ilişkin materyallerin üzerinde hissedilebilir farklı yumuşaklık ve sertlik yoktur, aynı zamanda işitsel özellik bulunmaz. Öğrenciler bu materyali sadece görerek tanımlayabilirler (Wilbrandt, 2015).

Montessori 3-7 yaş arası duyu eğitiminin gelişiminin önemli ölçüde geliştiğini, kritik bir dönem içerisinde olduğunu ifade etmektedir. Duyu gelişiminin zekâyı

etkilediğini, biçimlendirdiğini bu bağlamda duyu eğitimine ne zaman başlanmalı konusun önemini anlatmaya çalışmıştır (Wilbrandt, 2015).

Montessori eğitimi yaklaşımına göre duyu organları geliştirerek duyarlı hale getirilmesi hedeflenmektedir. Bu yaklaşımla birey sadece duyu organları değil zekâ ve belleği de geliştirmektedir. Bu dönemdeki çocuklar belirli bir biliş ve zekâ olgunluğuna erişemedikleri için çevrelerini duyularıyla keşfetmeye çalışırlar. Bu bağlamda duyularını yetişkinlerden daha çok kullanırlar. Ortamda serbest kalan çocuklar daha fazla deneyim gücüne ve öğrenme yeteneğine sahip olurlar.

2.3.5 Akademik Eğitim

Montessori Eğitimi Yaklaşımı programının üçüncü alanını akademik bilgi olan okuma, yazma, aritmetik bilgi oluşturur. Programda yer alan etkinlikler arasında okuma yazma için gerekli olan küçük kâğıtlar, küçük kalemler, kum çanakları, dokulu harfler ve küçük kasların çalışmasını sağlayan etkinliklere yer verilmiştir (Poyraz ve Dere, 2001).

2.3.6 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Program Özellikleri

Korkmaz (2006), tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada,

Ahlak Eğitimi: Maria Montessori ahlak eğitimine çok önem vermiştir. Montessori eğitim yaklaşımının önemli parçalarından biri olan insana saygı ön plandadır. Çocuğa bu kavramı kazandırmanın en önemli yolu okulda sosyalleşirken kendi değerlerini fark etmesi ve artık kendi var oluşunu ortaya koymasıdır.

Karakter Eğitimi: Montessori uygulamalarınsa okul ve sosyal hayat birbiriyle iç içedir. Bahçede çiçek ekerken veya yemek yeme esnasında birbirleriyle diyalog halinde olan çocuklar bu diyaloglar sayesinde kendilerinin ve çevrelerindeki olan olayların farkına varırlar, sosyal çalışmalar sayesinde karakter oluşumları da başlamış olur.

Ruhsal Eğitim: Çocukluk ve ergenlik döneminde hızla büyüyen birey, gelişimsel evrelerini hızlı bir şekilde geçirir. Gelişimi devam ettiği sürece birey, etrafını inceler, gözlemler ve karakter oluşumu ile birlikte inançları değer yargıları oluşur.

Holistik (Bütüncül) Eğitim: Montessori eğitimi yaklaşımı, çocuğun kendini tanımasını, aklını yönetmeyi, öz farkındalığı, şefkatli olmayı, saygı ve sevgi duyabilme gibi insani niteliklere çok önem verir. Montessori yaklaşımının amacı bütün insani değerleri önemsetmek, nitelikli insan yetiştirmek.

Evrensel Eğitim: Maria Montessori okulları dünyanın birçok ülkesinde uluslararası eğitim vermektedir. Uygulama itibarıyla etnik yapılara, dil ve din ayrımı yapılmaksızın esnek bir plana sahiptir.

Barış eğitimi: Montessori'nin felsefesi dünya barışıdır. Irk, din, dil, etnik yapı ayırmadan beraber yaşamının önemini anlatır.

2.3.7 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programının Genel Amaçları

Wilbrandt' a göre, Montessori eğitimi yaklaşımı programında öncelikli olarak çocuğa okulu sevdirmek, öğrenmeye karşı istek ve merak uyandırmak vardır. Çocuk tekrardan kaçınmamalı hatta keyif alma duygusunu geliştirmeli. Konsantrasyon alışkanlığı, odaklanma alışkanlığı kazandırılmalı, iç güven ve düzen duygusu geliştirmeli. Oyun yerine çalışmayı isteme ve keşfetme duygusunu aşılabilirme vardır.

Montessori eğitim yaklaşımı programının genel amaçlarını Wilbrant'a göre şu şekilde sıralayabiliriz:

- Çocuğun okula karşı olumlu tutum geliştirmesi
- Çocuğun öz güvenini gerçekleştirebilmesi için yardımcı olma
- Konsantrasyon kazandırmada çocuğa yardımcı olma
- Merakın beslenmesinde etkin rol alma
- Düzen duygusu aşılama
- Girişken olma ve bu duyguyu sürdürebiliyor olma
- İç güvenliğini geliştirebilme (Wilbrant, 2015)

2.3.8 Montessori Eğitimi Yaklaşımının Öğrenme Çevresinin Sahip Olması Gereken Özellikleri

Montessori Eğitimi Yaklaşımında tasarlanan eğitim ortamı önemlidir; çünkü çocuk kendi yapabilme duygusunu, problemini çözümlenebilmesi ve kendini anlamlandırabilmesi için düzen önemli bir özelliktir. Maria Montessori tarafından geliştirilen eğitim araç-gereçlerinin basit olmalarının sebebi, kendi yaptığı hataları yine kendileri düzeltebilmeleridir (Wilbrandt, 2015).

Çocuklar materyallerini alıp etkinlik halılarının üzerinde veya minderlerin üzerinde etkinliklerini gerçekleştirebilirler. Masalarda oturma zorunlulukları yoktur. Ayrıca etkinlikleri bittikten sonra halıları rulo şekline getirip yerine kaldırırılar.

Montessori sınıfta kırılmayan, parçalanmayan materyallerden oluşan sınıf ortamının öğrencide öğrenmeyi güçleştireceğini, hatası sırasında parçalanabilir materyaller bulundurulması gerektiğini ifade eder (Wilbrandt, 2015).

Sınıfta bulunan materyaller eksik parçaları bulunmamaktadır. Keşfetmeyi özendirerek merak duygusunu ortaya çıkaracak niteliktedir. Bireysel olarak tekrarlar yapılabildiği gibi grup halinde de çalışmalar yapılabilir.

Montessori eğitim ortamı çocukta şu özellikleri geliştirir.

- Kişiselleştirme
- Özgürlük
- Odaklanabilme
- Psikomotor becerilerde yeterlilik
- Duyuşsal etkileşimde gelişim
- Bilişsel çözümlene becerileri (Wilbrandt, 2015).

2.3.9 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Sınıf Ortamı

Montessori sınıflarda oluşan gürültünün, sıkıcılık, disiplinsizlik, dağınıklık ve düzensizlik olarak anlaşılmalıdır. Bu sınıf içerisinde beyin fırtınası yapan, yaratıcı düşünmeyi ve uygulamayı yapan çocuklar, aynı zamanda keyifle ve neşe içerisinde sosyal ortam yaşayan çocukların varlığından bahseder (Wilbrandt, 2015)

Montessori sınıfları farklı ay ve yaş gruplarındaki çocuklardan oluşmaktadır. Bu sınıflar yaş grubu atladıkça aynı rehber öğretmen ile devam etmektedirler. Burada Montessorinin amacı; çocukların birbirlerinden öğrenmesinin daha etkin bir öğrenme kabul etmesinden dolayı bu bağlamda Montessori büyük yaş grubundaki çocuğun öğretirken bilgi tekrarlama yaşadığını yani bilgilerinin tazelendiğini küçük yaş grubundaki çocuğun büyük yaş grubundaki arkadaşlarından dokunarak, sevgiyle daha iyi bir öğrenme ortamı çıktığını ifade etmektedir (Wilbrandt, 2015).

Sınıfta bulunan bütün malzemelerin çocukların görebileceği yerlerde bulundurulmalı, açık dolap ve raflarda yer almalı ki çocukta yapma arzusu oluşturmalı. Her materyalden bir adet olmalı çünkü buradaki amaç sosyal etkileşimi kuvvetlendirmek, birbirlerinden rahatlıkla isteyebilmeli, kendisini ifade etme yollarını bulmalı, hatta arkadaşını seyretmeli ve sabırla beklemeyi öğrenmeli.

Montessori materyalleri 5 gruba ayrılmıştır

1. Sosyal yaşam araç gereçleri
2. Duyu araç gereçleri
3. Matematik materyalleri
4. Dil materyalleri
5. Akademik eğitim materyalleri (Wilbrant, 2015).

Montessori Eğitimi Yaklaşımı, okula ve öğrenciye pozitif öğrenme sağlayabilen, deneme ve keşfetme ile çocuğun kendisini geliştiren bir yaklaşım olmakla beraber, bireysel veya grup halinde çalışılabilen çocuklara çok yönlülüğü özgür kılan bir metottur. Bu yaklaşım yoğunlaşma ve dikkat süresini uzun tutması yönüyle de dikkat çeker.

Sonuç olarak, çocuğun kapasitesine, becerilerine, kişiliğine, seçimlerine müdahale etmeden saygı göstermeli. Seçenekler arasında fikir arayan çocuğa o istediğinde fikri sunmak, fakat onun yerine o işi yapmamak veya müdahale etmemek gerekir. En önemlisi de her çocuğa aynı standart aktivitelerle yaklaşmak yanlış olur, çünkü çocukların ilgisi farklı aktivitelere yönelik olabilir.

3-6 Yaş arası yapılan bilimsel araştırmalarda zihinsel gelişimin hızlı olduğu dönemde çocuk ne kadar fazla uyararla karşı karşıya kalırsa zihin gelişimine etkisi o kadar fazla olduğu bilinmektedir. Konu hakkında bilgisi olan öğretmenler nezaretinde sistemli bir şekilde etkinlikler ele alınırsa kazanımlarda daha kaliteli ve fazla olmaktadır. Basit ama nitelikli sanat eğitimi çok önemlidir (Wilbrandt, 2015).

Bu bağlamda temel el becerisi, sosyal hayatı ve akademik yaşamını daha kaliteli geçirebilir. Çocuğa saygı duyan eğitim modeli olan Montessori, okul öncesi dönemde uygulanırken dikkat edilmeli.

Şekil 1: Montessori Sınıf Ortamı

Şekil 2: Montessori Sınıf Ortamı

2.3.10 Montessori Eğitimi Yaklaşımında Materyaller

Eğitim materyallerini tasarlarırken çocukların rahat kullanabilmesi için onların el ve parmak kaslarına uygun şekilde tasarlanmıştır. Güvenirliliği yüksek malzeme olan ahşap malzeme seçilerek üretilmiştir.

Montessori materyalleri, sınıf içerisinde eksik parçayla bulundurulmamalıdır. Çocukların el becerilerinin gelişmesine bireysel ve grup gelişimlerine büyük gelişim sağlar. İş birliğinin gelişmesini ve iş birliği ile çalışırken yeni bilgiler öğrenilmesini sağlar (Lillard ve Jessen, 2003).

2.3.11 Montessori Eğitimi Yaklaşımında Öğretmen

Montessori yaklaşımında tasarlanan eğitim ortamında çocuk merkezdedir ve materyalleri kullanarak yaparak-yaşayarak öğrenir. Montessori eğitimi yaklaşımı programında öğretmenin rolü pasiftir, çocuğun bilgiyi yaparak-yaşayarak keşfetmesine yardımcı olmak ve materyalleri nasıl kullanılacağını göstermekle sınırlıdır. Çocuk deneyimleriyle bilgiyi alır (O'Neil, 1997).

Montessori sınıfında öğretmen iyi gözlem yapan raporlar tutan öğrencinin ihtiyaç noktasında yardım edendir. Montessori sınıfındaki öğretmen, öğrencide dikkat dağınıklığına sebep olmamak için sözlü ifadelerden kaçınır. Montessori öğretmeni sabırlı, sakindir.

Montessori, öğretimin gerçekleştiği ortamdaki araç gereçler hakkında derin bir bilgiye sahip olmalıdır. Öğretmen öğrenciden önce materyalleri kullanıp içselleştirmeli daha sonra çocuklar ile birlikte aktivitelere başlamalıdır. Çocukların yanında hiçbir zaman kılavuz açmamalı hatta meslektaşından öğrenmekle yetinmemeli (Montessori, 1950).

Montessori, öğretmenin öğretme şekli; Anlatma yolu değildir. Materyali alıp şekil renk ve kullanımını sözlü ifadelerle anlatmaz, öğretmesi gereken konuyu önce kendisi alıştırma yapıyormuş gibi yaparak öğrencinin dikkatini çeker. Gerekirse tekrarlar yapar. Öğrencinin hata yaptığı noktada düzeltmesi için zaman verir denemeler yapabilmesi için fırsat sunar (Montessori, 1950).

Şekil 3: M. Montessori Sınıf Ortamı

Şekil 4: M. Montessori Sınıf Ortamı

Montessori öğretmeni susmada başarılı olan bir öğretmendir sessiz dikkatli iyi gözlem yapabilen hızlı ve alçak gönüllü olmalıdır (Montessori, 1950).

2.3.12 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programı Etkin Aktör; Çocuk

Montessori eğitimi yaklaşımı çocuğun öğrenme düzeyini en üst seviyeye çıkmasını amaçlar. Bu amacı gerçekleştirirken de çocuğun keyif almasını sağlar. Bunu göz

önünde bulunduran metot, “kendi kendine eğitim” ilkesini oluşturur. Yaparak-yaşayarak öğrenen çocuk, başkalarının himayesinde olmadan, kendi istediğini yapmaktadır. Bu nedenle öğrenirken başarmanın keyfine varır ve öğrenmeye istekli olur (Montessori, 1953, s. 90-91).

Montessori yaklaşımında seçtiğimiz kelimeler çok önemlidir. “yapar mısın?” sorusu doğru olmayıp “yapmayı ister misin?” sorusu doğrudur. Eğer çocuk kabul etmiyorsa saygı gösterip devam etmesini ve kapasitesini keşfetmesine izin verilmeli (Malloy, 1989, s.62).

Eğitim ortamındaki çocuk hürdür. Ortamdaki materyalleri kendisi keşfetmeye çalışır yapamadığı noktada öğretmenden yardımını, “yalnız başıma yapabilmeme yardım et.” şeklindedir. Bununla birlikte yetişkine sınır koymayı öğrenir. Geleneksel sınıfın dışında farklı bir öğretim ve öğrenme etkinliği oluşur (Savard, 1976).

2.4 Okul Öncesi Eğitimi

Nitelikli sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip bireylerin yetiştirilebilmesi için, eğitime küçük yaşlarda başlanması gerekmektedir.

2.4.1 Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi

Başal’a göre, okul öncesi eğitim; Kişiliğin temellerinin atıldığı, gelişim düzeyinin yüksek olduğu, beyin, motor, sosyal, bilişsel, duyuşsal ve dil gelişimin yaşandığı 0-6 yaş dönemini kapsar.

Okul öncesi eğitimin amacı; bireyin sosyalleşmesini, öz bakım becerilerinin gelişmesini destekler. Okulda öğrenimi devam eden çocuk gizil yeteneklerinin farkına varır. Okuldaki sosyal hayatın farkına varır bireysellikten çıkıp grupla hareket etmeyi öğrenir.

Milli eğitim bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına öğrenci alımında 21.07.2012 tarihinde 28360 sayılı resmi gazeteye göre öğrenci kaydı alımları yönetmelikle değişikliğe uğramıştır. Ek 6’da yer almaktadır.

2.5 Yaratıcılık

Yaratıcılığı farklı yaklaşımlar, bilim adamları açıklamaya çalışmışlardır. Fakat tam bir karşılığı halen bulunmamakla birlikte; yaratıcılığın boyutları, niteliksel özellikleri tam objektiflikle ortaya çıkarılamamıştır.

2.5.1 Yaratıcılık Nedir?

“Yaratıcılık kelimesi Latince doğurmak, yaratmak, meydana getirmek anlamındadır” (Rouquette, 1994, s.7).

“Yaratıcılık kelimesinin tam bir anlam karşılığı olmadığını düşünen araştırmacılar, bir nesnenin olduğunun dışında farklı malzeme ve teknikler ile tasarlama anlamı ifade ettiğini dile getiriyorlar. Halen yaratıcılığın boyutları, niteliksel özellikleri farklı dinamiklerini ortaya koyamamışlardır” (Oğuzkan,1987, s.2; San, 1985, s.9; Young, ve diğ. 1985, s.77).

2.5.2 Yaratıcı Düşünme Teknikleri

“Yaratıcı düşünme, geçmiş yaşantılarımız, aldığımız eğitimler, dolaylı öğrenmelerimiz ile birlikte düşüncelerimizi kurgulamaktır. Yaratıcı düşünebilmek için sezgilerimiz önemlidir. Problem çözebilmemiz, orijinal çözümler üretebilmemiz, gibi süreçleri kapsar. Yaratıcı düşünme, eğitim yoluyla geliştirilebilir” (Kale,1994,s. 37).

2.5.3 Yaratıcı Düşünme Süreci

Yaratıcı düşünme sürecinin ilk araştırmacılarından biri John Dewey dir. Dewey tarafından ortaya konan teknik problem çözmedir. Dewey problem çözmeyi beş basamakta ele almıştır. John Dewey ‘e (1910) göre, (aktaran İşmen,2001),

- Problemi anlamak,
- Anlaşılan problemi ortaya koyup tanımlamak,
- Problem hakkında çözümler düşünmek,
- Sonuçları tanımlamak,
- Sonuçlardan birini kabul etmek (İşmen,2001)

Yaratıcılık sürecinin aşamaları şu şekildedir. Wallas’a (1926) göre, (aktaran Aktamış ve Ergin, 2007),

Hazırlık Evresi: Bu sorun ya da gerçekleştirilmek istenen şey saptanır, tanımlanır. Gerekli veriler toplanır ve bunlar arasındaki ilişkiler incelenir. Böylece problem tanımlanarak, çözüm yolları ortaya konmaya çalışılır.

Kuluçka Evresi: Kuluçka aşamasında kişi, problem hakkında bilinçli olarak düşünmez. Bilinçaltının hummalı bir biçimde çalıştığının bilincinde olarak diğer aktivitelerle uğraşır. Bu dönem dakikalar sürebileceği gibi haftalar ya da yıllarca sürebilir.

Aydınlanma Evresi: Sorunun çözümünün bireyin beyninde simsek çakar gibi doğmasıdır.

Doğrulama Evresi: Bu aşamada bulunan çözüm uygulanabilirlik; geçerlilik ve çalışabilirlik yönünden kontrol edilir. Tüm bu aşamaların aynı sıra içerisinde izlenmesi gerekmez. Bazı evreler atlanabileceği gibi bazılarında da geri dönülebilir (Özmen, 2005)

2.5.4 Yaratıcı Çocuğun Kişilik Özellikleri

“Yaratıcı insanın kişilik özelliği genelde mükemmeliyetçi, kendi kendini sorgulayan, bulunduğu durumdan memnun olmayan, daha iyisinin olabileceğini düşünen, yenilikçi, duygusal, her zaman da iyinin peşinden koşturana, irdeleyen, kolay ikna olmayan kişilerdir. Günümüz toplumunda birey eğitiminde en fazla istediğimiz özelliklerdir ”(Rouquette, 1992,s. 14).

Schaffer’a (1969) göre, yaratıcı insanlar bir gruba bağlı kalmaktan memnun olmazlar, araştırmacı, gezmekten, her türlü ortamdan bulunmaktan keyif alırlar, eleştiri yapar ve eleştirilerden de çözüm yollarına gitmeyi hedeflerler (Özden, 2005).

Torrance’a (1962) göre, tanımlar farklı olsa da yaratıcı kişilerin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Araştırma yapmayı seven
- Meraklı
- Hayal gücü sınır tanımayan
- Duygularını dışa yansıtan

- Kişisel görüşlerini rahatlıkla belirten
- Bağımsız
- Sezgisel düşünen
- Problem çözme kabiliyeti bulunan
- Maceralara atılmayı seven
- Bir düşünce ile ilgili tüm olasılıkları değerlendirebilen
- Yenilik arama isteği olan (Öztepe, 2003).

Yaratıcı bireyler kendini küçük yaştan itibaren göstermeye başlar dikkatli aile büyükleri onları kolaylıkla fark edebilirler. Fark ettikleri andan itibaren olumlu yaklaşımlar ile sıkılmadan sabırla desteklendiği takdirde olumlu dönütler alınabilir.

2.5.5 Yaratıcılığı Etkileyen Faktörler

Zekâ

Gallagher (1966), zekâ ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çocuklar üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına göre bireyleri zekâ ve yaratıcılık bakımından 4 gruba ayırmıştır

- Zekâ ve yaratıcılık düzeyi yüksek olanlar: Özgürlük ve kontrol sınırlarını kendileri belirleyen bu özellikteki çocukların bazen yetişkinler gibi bazen de çocuklar gibi davrandıkları görülmüştür.
- Zekâ ve yaratıcılık düzeyi düşük olanlar: Bu özellikteki çocuklar, konuların çok karışık olduğunu savunurlar ve bu yüzden bazı durumlarda çeşitli savunma mekanizmaları geliştirirler. Örneğin sosyal faaliyetlere çok önem vermelerine rağmen pasiflik gibi bir çeşit geriye dönüşte bulunurlar.
- Zekâ düzeyi yüksek, yaratıcılık düzeyi düşük olanlar: Bu özellikteki çocukların, okul başarısına aşırı derecede önem verdikleri, onlar için başarısızlığın bir felaket olduğu ve bunu engellemek için devamlı çalıştıkları gözlenmiştir.
- Zekâ düzeyi düşük, yaratıcılık düzeyi yüksek olanlar: Bu gruptaki çocukların kendileriyle ve okul çevreleriyle devamlı bir çatışma içinde buldukları, genellikle değersizlik ve yetersizlik duygularıyla kendilerini suçladıkları, bununla birlikte gerginliklerin olmadığı durumlarda bilimsel bakımdan geliştikleri ve parladıkları gözlenmiştir.

- Akademik ve mesleki çalışmalarda başarılı, yüksek IQ'lu fakat yaratıcı olmayan bireylerin çokluğunun yanı sıra; oldukça yaratıcı olup yüksek IQ'ya sahip olmayan bireylerin çokluğu da dikkat çekicidir (Arık, 1990).

Cinsiyet

Yaratıcılıkla ilgili olarak yapılan araştırmalarda cinsiyetle ilgili anlamlı farklar ortaya çıktığı görülmemiştir. Literatür incelendiğinde bazı araştırmaların sözel bölümünde kızların yaratıcılık açısından başarı gösterdiği ortaya çıkmıştır (Jonassen, 1991).

Öğrenme Çevresi

Yaratıcılığın oluşması için öğrenme çevresinde, zihinde farklı oluşumların sağlanabilmesi için; renkler, şekiller, farklı görsellerin yer aldığı panoların bulunması ve öğretmenin sınıf içindeki davranış sözel ifadeleri malzemeleri nasıl kullanacaklarını anlatımıyla canlılık kazandırabilir. Öğretmen fikir verdiği takdirde yaratıcılıklarında sönme yaşanacağı için malzeme kullanımını anlatarak sadece rehberlik yapmalı (Jonassen, 1991).

2.5.6 Yaratıcılığın Desteklenmesi ve Geliştirilmesindeki Faktörler

Öğrencilerin yaratıcılığının desteklenmesinde etkili olan bazı önemli etmenler bulunmaktadır. Bunlar aile, okul ve öğretmen olarak sıralanabilir. Bu etmenlerin öğrencilerin yaratıcılıklarının desteklenmesindeki rolleri aşağıda ayrı başlıklar altında tartışılacaktır (Turla, 2004).

Ailenin Rolü

Araştırmacılar, oyunun beyin gelişiminde önemli rol oynadığını, çocuğun gelecekteki yaşamındaki performansında son derece etkili olduğunu öne sürmüşlerdir. Pek çok aile çocuklarıyla ilgili “kendini çok oyuna veriyor, tek bildiği oyun oynamak” gibi şikâyetlerde bulunurlar. Hâlbuki oyun çocuğun gelişmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Anne ve babaların, oyunun çocuğa hayatla ilgili her şeyi öğretebildiğini, düşünüldüğünün aksine boşa geçen zaman olmadığını anlamaları gerekir (Turla, 2004).

Aile, yaratıcılığın gelişmesinde çocuğun yaşlarıyla bir arada bulunmasının da önemli olduğunu unutmamalı ve zamanı geldiğinde çocuğu yaşlarıyla olabileceği

bir okula göndermelidir. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki doğru tasarlanmış oyuncak ve oyun mekânlarının çocuğun psikomotor ve duygusal gelişiminin yanı sıra, algısal ve bilişsel gelişimini de desteklediği görülecektir (Turla, 2004).

Okulun ve Öğretmenin Rolü

Okul

Gelişmiş ülkelerde eğitimin ve okulun başlıca işlevleri, bireyleri dış çevrenin olumsuz etkilerinden koruma, sosyalleştirme, bilgi ve beceri kazandırma, bireysel yaratıcılığı ve kendine güveni geliştirme olarak görülmektedir. Averch ve diğerlerinin çalışmasında (Şişman, 2002).

Öğretmen

Yaratıcılık kavramı, öğretilir gibi durmasa da, öğretmen pedagojik anlamda öğrencinin rahatlamasını ve özgür düşünme yetisini ortaya çıkarabilir. Öğrenciyi pasiflikten çıkararak ona sorular sorarak tersini düşündürerek asla fikir vermeden yaratıcı fikirler çıkarmasını sağlayabilir (De Bono, 1993).

2.5.7 Yetişkinler Yaratıcılığı Nasıl Teşvik Edebilir?

Yetişkinler yaratıcılığı erken yaşlarda çocuklar ile ilgilenerek onlara sorular sorarak ve rehberlik ederek geliştirebilirler.

- Deney yapmayı teşvik ederek
- Sorular sorup cevaplar isteyerek
- Kendisinden soru sormasını isteyerek
- Belli bir konu üzerinde sohbet edip, başka bir şey düşünebiliyor musun? Şeklinde farklı cevapları sıralamasını isteyerek
- Verdiği cevaplara karşın tersine yaparsan ne olur? Şeklinde cevaplara yönlendirerek
- Başka yolu var mı? Sorusu sorarak
- Sihirli güçlerin olsa ne yapardın
- Daha fazla renk, şekil, zaman mekân ekleyebilir misin diyerek. Yönlendirmelerde bulunabilir (Özden, 1998, s. 147).

Yaratıcılığın gelişmesine yardımcı olan çalışmaların birey üzerindeki olumlu etkileri şu şekildedir:

- Kendini rahat ifade edebilme,
- Araç-gereç kullanmaktan korkmayan,
- Yanlış yapmaktan korkmayan,
- Rahat çözüm yolları bulan,
- Planlama, uygulama, ortaya çıkarma sonuç çıkarmada başarılı olur,
- Çevreye ve doğa olan duyarlılığı gelişir,
- Zamanı iyi değerlendirir,
- Keşfettiklerinin kaydını tutar,
- Yeni fikirlere açık ve esnek olur (Mangır ve Aral, 1990).

2.5.8 Yaratıcılığı Engelleyen Faktörler

Araştırmacılara göre, yaratıcılığın ortaya çıkmasını veya gelişmesini engelleyen pek çok faktör vardır. “Davis’a (1968) göre yaratıcılığı engelleyen faktörler; algısal, kültürel ve duygusal olmak üzere 3 grupta toplanmaktadır” (Sönmez, 1993, s.145).

Kişi, algısal engelleri bilinçli veya bilinçdışı olarak kendisi yaratmaktadır. Olayları ve kavramları zihinde canlandıramamak algısal engeller arasında sayılabilir. Öğrenilen ve zaman içinde kazanılan alışkanlıklar kültürel engellerdir. Bireyin yaratıcılığını, bu kültürü oluşturan gelenek ve görenekler, uyumlu olmaya yönelik baskılar, toplumsal beklentiler engeller. Kişisel güvensizlik duygusu, hata yapma ve eleştirilme korkusu, engellerden korkma, arkadaşları tarafından dışlanma korkusu ve kaygı gibi hisler yaratıcılığı engelleyen duygusal engeller arasında sayılabilir. Yaratıcı düşünebilmek için bireyin bilincinin baskısından da, sınırlamalarından da kurtulması gerekmektedir. Birey bilinçaltının yüzeye çıkmasına izin verdiği oranda daha sağlıklı düşünebilecektir (Özden, 2005).

Kişilerin yaratıcılığını engelleyen yukarıda bahsedilen bir takım faktörler bulunmasına rağmen, kişilerde yaratıcılığın desteklenmesi ve geliştirilmesi de elbette mümkündür.

2.6 Duyuşsal Alan – Duyuşsal Öğrenme

Shapiro'a göre, insanın kişisel, sosyal, his, duygu, etik gibi soyut kavramların konularını içermektedir (Otluoğlu, 2002).

Duyuşsal alan eğitimde soyut kavramlarla ifade edilir. Bunlar sorumluluk, ahlak, iletişim, duyarlı olma gibi konuları kapsar. Öğrencinin okuldaki görev bilinci, ödev sorumluluğu, büyüklerine karşı saygısı, küçüklerine sevgiyle yaklaşabilmesi, doğadaki canlılara karşı duyarlı olması gibi kavramlarla ifade edilebilir.

Çocuklar okul çağına başlamadan önce bu eğitimi ailede almaya başlar. Eğitim sürecinde okul öncesi eğitimle birlikte sosyal hayatta eklenerek, duyuşsal edinim bilgilerini almaya ve uygulamaya başlar. Olaylar ve durumlar karşısında farkına varır, ne yapması konusunda kendince kararlar almaya başlar. Düşen arkadaşına yardım etme, önlüğünü giymeye çalışan arkadaşına yardım etme, yerde gördüğü çöpü çöpe atma vb. durumlarda kendi kararlarını kendi verecektir.

Bu bağlamda şu sonuca varıyoruz ki, duyuşsal eğitim önce ailede başlar okulda devam edince sosyal hayatla birlikte devam eder. Soyut kavramlar ele almasından dolayı öğrenilebilir fakat uygulaması noktasında kişinin bu duyguları içselleştirmesi çok önemlidir.

2.7 Bilişsel Alan

Bilişsel alan, insanın bilgi seviyesinin anlaşıldığı bir olgudur. Akademik bilgiyi alma onu yorumlamayabilme, farklı alanlarda uygulayabilme veya benzer olaylara karşı transfer edebilme, olaylar ve durumlar karşısında problem çözebilme ardından sentezleyebilme durumunu açıklar. Bloom'un taksonomisinde en düşük seviyede bilgi ve sonrasında sırayla yorumlayabilme, uygulayabilme, problem çözme ve en karmaşık düzeyde ise sentezleme bulunur. Montessori eğitimi yaklaşımına göre, akılsız birey yoktur, onun anlayabileceği zaman, mekân ve rehber yoktur. Her birey aynı anda bilgi aktarımına hazır değildir zaman tanımak gerekir düşüncesini savunur. Bu bağlamda biliş ve duyuş birbirinden kopuk iki bağlam değil, Biliş; bilgi, mantık kavramlarını anımsatırken, duyuş; sevgi, hoşgörü gibi sanki akıl dışı bir olguymuş gibi geliyor. Davranışlarımıza, duygularımızla yön vermek isterken

aklımız olaylara yön veren oluyor. Sonuç olarak duyuş ve biliş beraber hareket eden iki olgu (Tekşan,2017).

2.8 Psikomotor Alan

Motor gelişim, fiziksel gelişimi anlatır. Doğum öncesi başlayıp ölüme kadar devan eden bir süreci kapsar. Anne karnında büyüme başladıığında birey hareketlenmelerinde de beraber getirir. Motor gelişim kas gelişimiyle doğru orantılıdır. Kas oluşumu yaşla birlikte arttıkça motor becerilerde de artma yaşanır. Büyük kaslar, bedeni kullanmayı, küçük kaslar ise nesnelere kullanmayı ifade eder (Aktaş ve Haktanır, 1994).

Montessori Eğitimi Yaklaşımı programında, sınıfta öğrenciler farklı yaş grubundan olur. Yaşı küçük olan çocukların yapamadığı görevleri öğretmenin yardımıyla değil, büyük arkadaşından yardım isteyerek uygular. Bu süreç onların kas gelişimiyle alakalı olup diğer alanlar olan duyuşsal ve bilişsel alanlarda da kazanımlar elde edilir (Tepeli 2007).

2.9 Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitimi

2.9.1 Sanat Eğitiminin Amacı

“Çocukların sanat eğitimini tanımaları okul öncesi döneminde sanat etkinlikleriyle başlar. Bu durum 2-5 yaş okul öncesinden itibaren yaratıcılığı ve ilgisi doğrultusunda geliştirir” (Read, 1981, s. 8).

“Ersoy’unda ifade ettiği gibi Sanat, insana estetik haz verip, insanı eğlendirerek onun oyalanmasını ve yaşam dersi vermesini sağlar. İnsanların ruhlarını yaşamın karanlıklarından kurtarıp, gerçek yaşamdan daha üstün olan ideal bir yaşam için hazırladığı söylenebilir ” (Alakuş, Mercin, 2007, s. 14-20).

“Bireyin eğitimi; bir mesleği edinmeden önce, mesleği uygularken ve meslek sonrası aldığı eğitim olarak sıralanabilir. Bu tarz bir eğitim, onun doğumundan ölümüne kadar sürer. Yaşam boyu sanat eğitimi, sadece örgün eğitimle değil aynı zamanda görsel-işitsel iletişim araçları ile desteklenmesi gerekmektedir” (Alakuş, 2002,s. 154).

Edwards ve Nabors'a (1993) göre, sanat eğitimi öğretmenleri ders planlaması yaparken aşağıdaki hususlara dikkat etmelidirler.

Öğretmenin sanat eğitimi dersinde planlama yaparken,

- Sınıf ortamının hazırlanması
- Ders planının hazırlanması
- Öğrencileriyle ders içi iletişimi
- Öğrencilerin sanat çalışmalarının port folyolarının hazırlanmasına dikkat etmelidir

Edwards ve Nabors çalışmasından (aktaran Feeney ve Moravcik, 1987).

Bu bağlamda sanat eğitimi için sınıf hazırlanırken sınıfın kullanılabilirliği kadar estetik olmasına da özen gösterilmelidir. Sınıf dışında da farklı ortamlarda sanat çalışmaları yapılabilir. Sanat çalışmalarının okul bahçesi, müze bahçesi veya park alanlarında da yapılması çocukların daha çok ilgilerinin artmasına, kendilerini daha özgür hissetmelerine neden olacaktır. Çocukların daha yaratıcı sanat çalışmaları üretmeleri de sağlanacaktır.

Sanat eğitiminin her alanı, görsel sanatlar dersinde, öğrenciye görsel ve uygulamalı olarak gösterilmelidir. Geleneksel sanatlardan olan; Bebek yapımı, kumaş baskı, kaşık boyama, seramik, taş işçiliği, batık gibi sanatlar atölye ortamında, renk ve malzeme bilgileri ifade edilip, uygulamalı olarak işlenebilir. Aynı zamanda yaratıcılıkları doğrultusunda serbest bırakılmalı. Modern sanatlardan olan tuval üzerine akrilik boyama, fotoğrafçılık, video-film, gibi sanatlar dış ve sosyal ortamlarda uygulanarak çocukların sanata ilgileri artırılabilir. Okulda sanat ile içi içe olan çocuk bu durumu içselleştirip sosyal hayatta da devamlılığını sürdürür.

2.9.2 Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Resimsel Gelişimi

Okul öncesi dönemde, çocukların psikomotor gelişimleri hızla değişim gösterir. Küçük kas grubu olan el-parmak kullanımı yeteneği artmaya başlar. Boya, kalem, fırça tutma becerisi gelişir. İlk olarak renkleri kullanarak karalamaya başlar. Çocuğun dünyasındaki bu karalama evresi onun için en güzel resimdir. Öğretmen resim hakkında sorular sorduğunda, resmin tamamından kompozisyon çıkarabilir. Çocuğun küçük kas gelişiminde kolaj tekniğinde kullandığımız makas kullanma uygulaması parmak güçlenmesine etkili olur. Parmak kasları gelişip yaş büyüdükçe

şematik döneme geçen çocuk artık resimleri dışarıdan bakanlar için de anlam ifade etmeye başlar (Kırıışoğlu, 2002).

2.9.3 Sanat Eğitiminde Yöntem Seçimini Etkileyen Etmenler

Öğretimde yöntem seçimi öğretimin amaçlarına, içeriğine ve niteliğine göre değişebilir. Ayrıca birçok etmen de öğretimde yöntem seçimini etkileyebilir. Bunların arasında konunun niteliği, eğitsel hedefler ve davranışlar, ortam, araç-gereç, öğrencilerin sayısı, süre ve maliyet-yarar durumu etmenleri sayılabilir (Karaağaçlı, 2005).

Öğretimde konunun niteliği: Öğretimde yöntem seçimini etkileyen önemli etmenler arasında konunun niteliği gelir. Her zaman birine bir şey öğretmek istenirse, öğretilmeye çalışılan, konunun kendisidir. Konu, yani içerik olmadıkça, hiçbir öğretmen hiçbir şey öğretemiyor demektir (Bilen, 1996).

Çeşitli özel disiplin alanlarının öğretim yöntemleri de farklı olmalıdır. Aynı disiplin alanındaki bir ünite de yer alan konuların öğretiminde bile farklılıklar olabilir. Bu durum ise çeşitli öğretim yöntemi seçimiyle ilişkilidir (Karaağaçlı, 2002).

Eğitsel araç ve gereç kaynakların niteliği: Öğretimde yöntem seçimini etkileyen etmenlerden biri de eğitsel araç ve gereç kaynaklardır. Öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde öğretmene yardımcı olan mekanik ve elektronik özellikli olan öğretim yardımcıları eğitim aracıdır (Karaağaçlı, 2005).

Öğretmenin yöneme yatkınlığı: Öğretmenin branşı hangi alanda olursa olsun alanının öğretim tekniklerini en iyi şekilde bilmeli ve uygulayabilmelidir. Tan ve Erdoğan'a göre, eğitimci kullanacağı yöntemin hedef, süreç ve içerik ilişkisini de kurabilmelidir. Yapılan araştırmalara göre, eğitimcilerin tutumlarının öğrencileri etkilediği söylenebilir. Tutumlar önemli kişilik özellikleridir (Tan ve Erdoğan, 2001).

Eğitmenin anlaşılabilirlik, ifade edebilme yeteneği, esnekliği, öğrettiği konuyu sevip ilgi duyması, göreve yönelik objektif olması, bireysel öğrenim temposu, insan ilişkileri, çevresel ve eğitim alanındaki durumu, ders işleyiş şekli ve dersteki başarısıyla yakından ilgilidir (Hesapçıoğlu, 1988) .

Aynı zamanda dersin akışı, başarısı ve yöntemin seçimi eğitmenin tipine, psikolojik yapısına ve özelliklerine de bağlıdır. Eğitmenin ders sırasındaki ruhi durumu, beceri isteği, gücü seçtiği yöntemlerde belirleyici olarak karşımıza çıkar (Erbay, 1995).

Eğitsel fiziki mekânın özellikleri: Öğretimde yöntem seçimini etkileyen etmenler arasında eğitsel fizik mekânın özellikleri de yer alır. Eğitsel iletişim ve etkileşimin olduğu, fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik özellikler gösteren personel, araç-gereç, fizik mekân ve organizasyon gibi temel öğelerden oluşur (Karaağaçlı, 2005).

Öğrenci sayısı: Öğretimde yöntem seçiminde öğrenci sayısı da etkili olmaktadır. Eğitim bilimciler göre modern öğretim yöntemlerinin uygulanabilmesi için bir sınıfta en fazla öğrenci sayısı on beş olmalıdır. Bu sayının üzerinin ise ayrı bir grup ya da gruplar olarak düzenlenmesi önerilmektedir (Karaağaçlı, 2005).

“Bu belirlemenin nedenleri arasında rol oynama, tartışma gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin rahat ve etkili uygulanabileceği işaret edilmektedir”(Büyükkaragöz ve Çivi, 1997,s.77; Küçükahmet, 2005).

Öğrencilerle iletişim yöntemleri, öğretmenle öğrenci arasındaki iletişimi sağlayan yoldur. Başka bir anlatımla, öğretmenin öğrencilerini hedeflediği amaçlara ulaştırabilmesi için öğretmenin kullandığı yöntemler, öğrenciyle iletişim kurabilme yollarıdır (Yılmaz, 1993).

İletişim de Güçlü’ nün tanımladığı gibi, bireyler arası ilişkilerde karşılıklı gönderilen mesajların alınıp, verildiği ve bu süreçte bilgilerin, duyguların, düşüncelerin sözlü, sözsüz aktarılması söz konusudur (Güçlü, 2006).

Öğretim süresi, öğretim yöntemi programın uygulanması için belirlenen toplam ders saati içinde birim konuya düşen ders saati sayısından, öğretim süresinden etkilenmektedir. Eğitim bilimciler modern yöntemlerin klasik yöntemlerden daha fazla zaman gerektirdiğini belirtmektedir (Küçükahmet, 2005).

2.9.4 Sanat Eğitiminin Sonucunda Öğrencide Geliştirilmek İstenen Nitelikler

Bir dersin hangi yöntemlerle işleneceği o dersin amaçlarına bağlıdır. Öğrencinin becerilerinin gelişmesi amaçlanan derste “yaparak öğrenme” yöntemi. İfade ve düşünme gücünün gelişmesinin amaçlandığı derste “tartışmaya” yöntemi, uygulanmalı. Yöntem seçimini etkileyen diğer unsurlar; program niteliği, öğrenci tutumları, öğretmen kişiliği sayılabilir (Küçükahmet, 2005, s. 53).

2.10 Seramik Ve Seramik Eğitimi

2.10.1 Seramik Tanımı

Seramiğin asıl malzemesi olan su geçirmez killi çamur, su ve balçıktır. Bu bileşenlere şekil vererek figürler oluştururuz. Oluşan figürleri yüksek ısıdaki ateş ve fırınlama işleminden sonra ortaya çıkan işe seramik denir (Çobanlı, 1995).

2.10.2 Seramiğin Tarihsel Süreci

İnsanoğlunun ateşi bulunmasıyla başlar seramiğin doğuşu. Toprağın suyla buluşmasıyla elde edilen balçığın şekil verilmesiyle keşfeder şekil alabildiğini. Bazı araştırma kitaplarında şöyle ifade edilir, gece mağarada yanan ateşin yanında unutulmuş toprağın ertesi gün sertleşmesi hisseden insanoğlu toprağın şekil alabildiği gibi pişebildiğini de artık öğrenmişti. İnsanoğlunun bu keşifleri sınır tanımayıp artık yaratıcılığını kullanarak şekil vermeye başlamıştı (Özen, 2002).

2.10.3 Seramik Eğitiminde Kullanılan Araç Gereçler

Seramik eğitimi atölyelerinde ihtiyaç duyulan araç-gereçler farklılık gösterebilir bunun sebebi hobi atölyeleri, endüstriyel atölyeler veya akademik atölyeler vb. gibi genellikle eğitim amaçlı atölyelerde; seramik çamuru, çamur tornası, sünger, seramik kesme teli, Turnet, çeşitli modelaj kalemleri, merdane, çıta, sistire, sır boyları, elek, seramik fırın, fırın eldiveni, fırına seramik taşıma arabası bulunmaktadır (Özen, 2002).

2.10.4 Seramik Eğitiminde Kullanılan Teknikler

Seramik eğitiminde temel malzeme olan kilin (çamurun) biçimlendirilmesi önemli bir konudur. Seramik eğitiminde biçimlendirme tekniklerini öğretmek, öğrencinin bireysel yeteneklerini yaratıcı tavırlarla kullanması, kendini anlatması (hedefler

arasındadır), yorumlaması sağlanır. Biçimlendirme; insanın bilgisi, emeği, tekniği ile düzeni, ağırlığı, hacmi olan yapay varlık görünüşleri üretmesi olarak açıklanabilir. Biçimlendirme iki temel noktada toplanabilir. Birincisi, var olanı yansıtma, tekrarlama, sürdürmedir. İkincisi ise, yeni, değişik, ileri, bilinmedik görünüşler üretmedir (Daşdağ, 2009, s. 71).

Atalayer, seramik eğitiminde yaratıcı biçimlendirme tekniklerini “Seramik Eğitiminde Yeni Biçim Üretme Yöntemleri” adlı araştırmasında şu şekilde sıralamaktadır: “Başkalaşım Tekniği, Dönüşüm Tekniği, Değiştirme, Delme, Açıp, Yapma, Bükme, Prizmatikleşme, Abartma, Küçültme, Soyutlaştırma, Kesme, Kavramsallaştırma, Geometrikleştirme, Çizgiselleştirme, Modülasyon (Birimleştirme), Uyarlama Gizleme Farklılaştırma, Durum Değiştirme, Tersine Çevirme, Benzetme Stilize Etme, Simetrik Kılma, Çoğaltma, Örtme, Saydamlaştırma, Süsleme, Fantezileştirme gibi” (Atalayer, 2001, s. 467-471).

Geleneksel ve yeni biçim üretme yöntemlerini kullanarak, tasarım ilke ve kurallarına bağlı kalınarak, sonsuz sayıda yeni form ve kompozisyonlar üretilebileceğini ve düzen kurulabileceğini belirtir. Ayrıca, pratik biçim düzeni oluşturan bu yöntemler aracılığıyla zihinsel yapının dışa vurumu da sağlanabilir. Öğrenilenler pekiştirilip, geliştirilebilir, konunun ifade edilmesinde deneme olanakları sağlar, ayrıca yaratma hazzı ve coşkusu verir (Çobanlı, 1995).

2.10.5 Seramik Öğretme Yöntemleri

Seramik dersinde öğretme yöntemleri, uygulanacak konuya ve elimizde ki çamura göre değişiklik gösterebilir. Öncelikle işleyeceğimiz konu ve materyaller daha sonra uygulayacağımız grubun yaş sınırı önemlidir. Yöntem belirlerken dikkat edeceğimiz noktalar bu şekilde ifade edilebilir (Karaağaçlı, 2002).

Eğitimde hedeflenenlere ulaşılması uygun bir yöntemin veya yöntemlerin seçilmesiyle sağlanabilir. Bu bağlamda sınıf içindeki öğrenme öğretme sürecinin etkili olabilmesinin uygun yöntemlerin seçimiyle koşul olduğu söylenebilir. O halde, öğretmenlerin yöntem konusunda, çok farklı yöntemleri tanımaları, kullanmaları ve uygun yöntemleri seçmeleri gerektiği belirtilebilir (Daşdağ, 2009, s. 71).

Tan ve Erdoğan'a göre, yöntem öğrencilerin özellikleri, işlenecek konuları, kullanılacak teknikleri, ders araç ve gereç kaynakları ile tüm öğrenme durumlarının bütünlük oluşturacak biçimde örgütlenerek, hizmete sunulan bir öğretim yoludur (Erdoğan ve Tan, 2001).

2.11 Suluboya Tekniği Eğitimi

Resim Eğitimin her kademesinde, uygulanabilirlik imkânı sağlayan suluboya resim tekniği, görsel sanatlarda önemli resim tekniklerinden birisidir.

2.11.1 Suluboyanın Tanımı

Toz boya ve zamklı sudan üretimi sağlana değişik şekillerde ve boyutlardaki fırça yardımıyla su ile karıştırıldığında renk veren bir boya türü. Kullanımı dikkat isteyen bir o kadarda pratik kullanabilen boya türüdür. Uygulayan kişi farklı boyut ve dokudaki kâğıtlara resim aktarabilir.

2.11.2 Suluboya Resim Tekniği

Resim sanatı, içerisinde birçok boyama tekniğini barındırmaktadır. Suluboya da bu önemli tekniklerden birisidir. Bu teknik uygulanış biçimleri bakımından diğer tekniklerden oldukça farklıdır. Transparan olan suluboya, uygulandığı zeminde kurduğunda sadece öz boya olarak kalmaktadır. Yüzeye uygulanması için herhangi bir kimyevi maddeyle buluşması söz konusu değildir. İnceltici malzeme olarak yalnızca su kullanılır. Uygulanışı esnasında hız ve hâkimiyet gerektirir. Suluboya zamklı su – toz boya karışımı bir resim malzemesi türüdür (İslimyeli, 2005).

2.11.3 Suluboya Resim Tekniğinin Tarihçesi

Suluboya, zamklı su–toz boya karışımı bir resim malzemesi türüdür. Bu malzeme çok eski dönemlerinden bu yana kullanılmakla beraber, adına ilk kez İtalyanca 'da "acquarella" olarak rastlıyoruz (İslimyeli, 2005, s. 16).

İspanyol arkeolog Marquis de Sautuola, 1879 yılında Altamira mağarasındaki duvar resmini (bizon resmini) bulmuştur. Bu bulunuşu, suluboya resim tekniğinin binlerce yıl önce kullanıldığını göstermektedir. Altamira mağarasında bulunan bizon resmi, Karbon 14 (C14) yöntemiyle incelenmiş ve milattan 16.000 yıl önce tasvir edildiği bilimsel olarak ispatlanmıştır (Çeken, 2005, s. 211).

‘‘Bunların 18.000 yıldır tazeliklerini yitirmeden ayakta kalışı dikkat çekicidir’’ (İslimyeli, 2005, s. 15).

Sonraları ise başka ülke ve bölgelerde de mağara duvarlarına, suluboya resim tekniği kullanılarak yapılmış olan betimlemelere rastlanmıştır. Bunların en ünlülerinden biri Fransa ‘daki Niaux ve Lascaux mağaraları resimleridir. Bu resimler günümüzdeki plastik anlamda kullanılan suluboya resim tekniğiyle birebir örtüşmese de, su ve boya karışımı oldukları için suluboyanın ilk örneklerindedir. Bu yönüyle suluboyanın binlerce yıl ayakta kaldığı görülmektedir. Bu mağara resimleri güneşle temas etmedikleri için bu kadar uzun süre bozulmadan kalmıştır. Günümüzde de suluboyanın tek sakıncalı yanı kâğıdının, güneş ışığına maruz kaldığında zamanla sararmasıdır. Güneşle teması aza indirerek bu dezavantajından da korunabilir (İslimyeli, 2005).

2.11.4 Araç Gereç Özellikleri

Sulu boyada kullanılan araç gereçler kullanılacak yüzeye göre değişiklik gösterir. Ana malzemelerimiz şövale, tual veya resim kâğıdı, sünger, bez, pamuk, değişik boyutta ve şekilde fırçalar boya kabı, sulu boya.

2.11.5 Öğretme Yöntemleri ve Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

Sulu boya tekniği ile çalışmak için öncelikle uygun ortam ayarlanması gerekmektedir. Daha sonra uygulayacağımız yüzeye hafifçe yüzeyi karartmayacak şekilde resmimizi çizmeliyiz. Boyanın yüzeyde eşit şekilde dağıtabilmemiz için yüzey ıslatılmalı, eğer ıslatmazsak sert vuruşlar istenmeyen renk ve şekiller oluşabilir. Farklı deneme yapabileceğimiz eskiz kâğıdı bulundurmalıyız. Renk değişimlerinde olumsuz durum ile karşılaşmamak için fırça temizleme peçetesi bulundurmalıyız.

2.12 Kolaj Tekniği Eğitimi

2.12.1 Kolaj Tanımı

Kolâj; düz bir zemin üzerine farklı malzemelerle boyalarla üç boyutlu atık maddelerle yapılan resimleme tekniğidir. Kolâj tekniği tasarımı eğlenceli ve uygulanabilirliği her ortama uygundur.

2.12.2 Kolâj Tekniği ve Özellikleri

Resimlerde uygulan kolaj tekniği farklı malzemelerin bir araya getirilerek belli dengeler ve kompozisyonlar dikkate alınarak uygulanan bir çalışma. Bu çalışma özellikle küçük yaşta bulunan çocukların ilgisini çekmekle birlikte uygularken de keyif alırlar. Kolâj tekniğinde kullanılan atık malzemeler, dergiler kumaşlar renkli ipler sayesinde sanat eserleri meydana gelebilmektedir.

2.12.3 Kolaj Tekniğinin Resim Sanatında Yeri ve Önemi

Çağdaş sanatla birlikte ortaya çıkan çeşitli teknikleri içinde barındıran rahat, özgür, her yaş grubuna hitap edebilen çağdaş sanat tekniğidir (Ögel, 1977).

Kolaj tekniği bütün resim sanatı tekniklerini karıştırarak tek bir çalışmada kullanılabilir. Bu sanat çalışmasını yaparken malzeme sınırlaması olmadan özgürce yapabilir (Sanat Atlası, 2013;Sennett, 2002; Ögel, 1977).

2.12.4 Kolâj Tekniğinin Tarihsel Süreci

Kolâj tekniği eski tarihlere dayanmaktadır. İlk tasarlayanları Pablo Picasso ve George Brague' dir. Farklı malzemeler kullanarak dergi, gazete, fotoğraflardan faydalanarak kompozisyonlar oluşturdular. O zaman dilimindeki halk ve sanatçılar yadırgayıp resmin eser niteliğinden çıktığını ifade ettiler. Daha sonraki dönemlerde onları takip eden sanatçılarda oldu. Bu şekilde kolaj ardında asamblaj tekniği yaygınlaştı. Sanatçılar farklı tasarımlar denedi, farklı objeler üzerine de deneyerek üç boyutlu heykeller ürettiler (Uysal, 2011).

2.12.5 Kolâj Tekniğinde Kullanılan Araç ve Gereçler

Atık dantel, örgü, kumaş, Parşömen kâğıdı, gazete kâğıdı, el işi kâğıdı, Makas, maket bıçağı gibi kesici araçlar, Tutkal, pirit, silikon, uhu gibi yapıştırıcılar, tuval, mukavva, fon kâğıdı veya resim kâğıdı, Atık metal eşyalar, Kurutulmuş bitkiler, beyaz fotoğraf çıktıları ve çeşitli boya malzemeleri.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada, okul öncesi görsel sanatlar dersinde, Montessori eğitimi yaklaşımı uygulayarak, çocuklardaki yaratıcılık gelişimlerini belirlenebilmesi için nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

3.2 Verilerin Toplanması

Okul öncesi eğitim programında yer alan görsel sanatlar eğitiminin, Montessori eğitimi yaklaşımı programı uygulayarak, çocuklardaki yaratıcılık gelişimlerini belirleyebilmek için literatür taranmıştır.

Bu araştırmalardan edinilen bilgiler ışığında, MEB. 2012 yılındaki okul öncesi yönetmeliğine göre 37-66 ay okul öncesinde belirtilen amaçlar ve kazanımlar gözden geçirilmiş olup bu bilgiler ışığında 48-66 ay çocuklarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alandaki gelişimlerine bakılarak yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilecek sanat etkinlikleri Montessori Eğitimi Yaklaşımına göre hazırlanmıştır.

Montessori Eğitimi Yaklaşımı etkinliklerini kapsayan eğitim programının hazırlanmasına Kasım 2017 de başlanıp Ocak 2018’de programın son halini alarak tamamlanmıştır. Araştırmanın başlayabilmesi için Kayapınar Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Ek 2’ de yer almaktadır.

Bu eğitimin Seramik tekniği -Sulu boya tekniği ve kolaj tekniğinin yaratıcılıklarını belirlemek için Montessori Eğitimi Yaklaşımı etkinlikleri planlanmıştır. Montessori eğitimi bir hafta zaman ve üç üniteden oluşmaktadır.

Montessori eğitimi yaklaşımı etkinlikleri üç ünite olmak üzere seramik tekniği-sulu boya tekniği ve kolaj tekniği etkinliklerinden oluşmaktadır. Ders programı Ek 3’de yer almaktadır.

Montessori eğitimi yaklaşımı programı uygulama sınıfı olarak seçilen anasınıfında yirmi öğrenciyle ders işlenmiştir. Bir haftalık ders programı uygulanmıştır. 48-66 ay

karma Montessori anasınıfında yaklaşıma uygun sınıf düzeni ve materyalleri kullanılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak gözlem formu oluşturulmuştur. Araştırmanın uygulama kısmına başlamadan önce, katılımcı-araştırmacı resmi kurumlardan gerekli izinleri almak için rapor hazırlanmıştır. Kurumlardan gelen izinler doğrultusunda üniversite formlarından olan, gönüllü katılım formu çoğaltılmıştır. Araştırma uygulaması yapılacak sınıf velilerine, izin almak için gönderilmiştir. Velilerden imzalı gelen form sahibi öğrenciler, araştırma uygulamasında yer almıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, okul öncesi eğitimi gören 48-66 yaş çocuklarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanan “Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisini Belirlemek için gözlem formu” kullanılmıştır. Gözlem formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

3.3.1 Gözlem Formu

Araştırmada araştırmacının geliştirdiği, “Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisini Belirlemek için gözlem formu” 48-66 ay yaş çocukların Montessori eğitimi yaklaşımının yaratıcılık gelişimlerine etkisini ortaya koymak amacı ile kullanılmıştır.

Araştırma okul öncesi eğitim kurumunda 48-66 ay çocuklarla Montessori eğitimi yaklaşım programı uygulayarak işlenen görsel sanatlar eğitimi derslerinin yaratıcılıklarına etkisi katılımcı-araştırmacı öğretmen olarak işlenmiştir.

Dersler, kamera ve fotoğraf makineleri kullanarak dersler kayıt altına alınmıştır. Ders esnasında notlar alınmıştır. İşlenecek üç ünite kapsamında her bir öğrenci için gözlem formu doldurulmuştur.

Araştırma uygulaması 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, Diyarbakır’da bir özel okulun anasınıfında bulunan 48-66 ay arası 80 öğrenci (38 kız-42 erkek) oluşturmuştur. Verilerin analizinde katılımcı araştırmacı tarafından gözlem formları

ve kamera destekli araştırma yürütülmüştür. Ek 4’de Gözlem formunda yer almaktadır.

Bu çalışmada da, öğrencilerin araştırma kapsamındaki davranışları doğrudan doğal ortamda incelenerek betimsel analiz tercih edilmiştir.

3.3.2 Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerinin Uygulanması ve Planlanması

- Katılımcı – Araştırmacı Öğretmen, Montessori Eğitimi Yaklaşımını uygularken dikkat ettiği noktalar
- Sanat eğitimi için sınıf hazırlanırken çocukların rahat ve özgür davranmasına önem gösterilmiştir.
- Sanat eğitimi dersleri uygulanırken yarış ve rekabet ortamı olmamasına dikkat edilmiştir.
- Sanat eğitimi dersleri ders programına uygun işlenmiştir.
- Montessori eğitimi yaklaşımına uygun sınıf ve materyal düzenlemesine önem verilmiştir.
- Sanat eğitimi dersleri bittikten sonra raporlar yazılıp, düzenlemesi gereken yerler tespit edilip eksiklikler giderilmiştir.

3.3.3 Gönüllü Katılım Formu

Araştırmacının araştırmayı yapabilmesi için, öğrencilerin velilerinden muvafakatname alması durumunda derslerde kamera ve fotoğraf makinesi kullanabilecekti bu sebeple, “Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisini Belirlemek” için Gönüllü Katılım Formu kullanılmıştır. Gönüllü Katılım Formu Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yüksek Lisans Belgeler bölümünden indirilip, çoğaltılarak velilere dağıtılmıştır. Formu imzalayıp izin alınan velilerin çocukları tez araştırmasında yer almıştır.

Katılımcı-Araştırmacı Öğretmen, Gönüllü Katılım Formunda telefon numarasına yer vermiştir. Ayrıca velilerin telefonlarına tekrardan mesaj yoluyla bilgi aktarımında

bulunmuştur. Velilerden, Katılımcı-Araştırmacı Öğretmeni tekrar arayıp bilgi isteyenlere sözlü bilgi aktarımı yapılmıştır. Ek 5' de yer almaktadır.

3.3.4 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Etkinliklerinin Uygulanması

Montessori eğitimi yaklaşımı programı okulun anasınıfı bölümündeki sınıflarda yapılıp atölye ortamı kullanılmamıştır. 48-66 ay okul öncesi çocuklara uygulanan eğitim etkinlikleri öğrencilerin yaratıcılıklarını, özgün fikirlerini, el-göz koordinasyonlarını ve kas gelişimlerini geliştirmek aynı zaman da duyuşsal yönden sosyallik, kendini ifade edebilme, sabır gösterme, yardımlaşmayı geliştirmeyi amaçlayarak çalışma tamamlanmıştır. Program katılımcı-araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Uygulama 8 Aralık 2017 tarihinde başlamış olup 12 Aralık 2017 tarihinde bitmiştir. Gerçekleştirilen uygulama programa bağlı kalarak 40 dk. Dersler halinde bir haftada bitirilmiştir. Her ders sonunda katılımcı-araştırmacı tarafından çocuklardaki sanat eğitimi, yaratıcılık, el-göz koordinasyonu becerilerinin gelişimi ile ilgili değerlendirme yapılmıştır. Yürürlükte olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı programın uygulandığı sınıflarda katılımcı-araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

3.3.5 Verilerin Analizi

Veri analizi için gözlem yönteminden yola çıkarak program oluşturulmuştur, devamında uygulanacak üniteler belirlenmiş ve ünitelerle ilgili gözlem formları hazırlanmıştır. Uygulamaya katılan çocuklar için kişisel formlar doldurulmuştur. Veri analizi yaparken veriye ve çalışmanın amacına bağlı kalınmıştır. Elde edilen verilerin video, fotoğraf, formlara sadık kalarak alıntılara yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Araştırmanın bulguları, Görsel sanatlar eğitiminde Montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimleri, üç sanat eğitimi ünitesi süresince, sınıfta alınan gözlem raporlarından, elde edilmiştir.

4.1 Eğitim Ortamının Tanımı

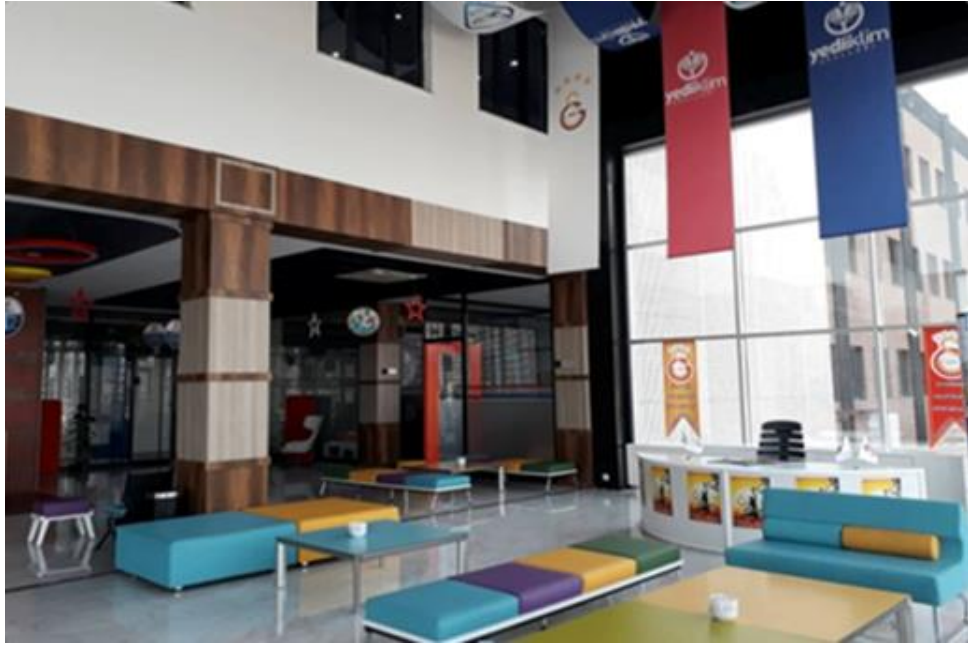
Araştırma yapılan okul, Türk Milli Eğitim sisteminin tanımları çerçevesinde anasınıfı-ilköğretim ve lise olmak üzere üç bölümden oluşup bir yıldır eğitim veren bir okuldur. Okulun anasınıfı bölümündeki sınıfları Montessori eğitim sistemine yönelik hazırlanmış olup, branş derslerini atölye alanlarında gerçekleştirilmektedir. Bunlar; Seramik dersi, resim dersi, stem dersi, jimnastik dersi, beden eğitimi dersi, dans dersi, müzik dersi, drama dersidir.

Eğitim Ortamı

Şekil 5: Okulun Ana Giriş Kapısı

Okulun Ana GiriŖi (Lobi)

Ŗekil 6: Okulun Ana GiriŖi (Lobi)

Şekil 7:Anasınıfı Ön Giriş Kapısı

Şekil 8:Anasınıfı Arka Giriş Kapısı

Şekil 9:Anasınıfı Giriş Koridoru

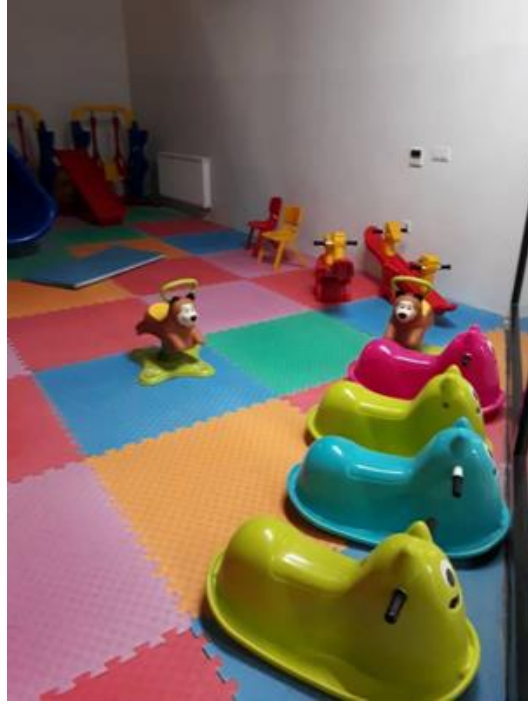
Şekil 10:Çıkış Koridoru

Şekil 11: Anasınıfı Rehberlik Odası

Şekil 12: Anasınıfı Oyun Alanları

Şekil 13: Anasınıfı Oyun Alanları

Montessori Sınıfı

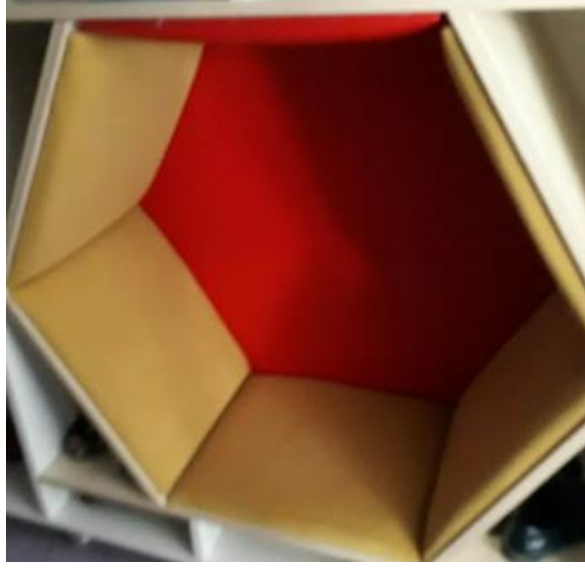
Okul öncesi Montessori Eğitimi Yaklaşımı programının uygulandığı, sınıflardaki bölümler ve materyaller.

Şekil 14: Fen Köşesi

Şekil 15: Matematik Köşesi

Şekil 16: Kitap İnceleme Koltukları

Şekil 17: Müzik Köşesi

Şekil 18: Dil Etkinlik Çalışma Alanı

Şekil 19: Tuvaletler

Montessori eğitimi yaklaşımı programının uygulandığı sınıfta, hareket etme ve Seçme özgürlüğü vardır.

Açık Raflar ve Kitaplık Bölümü

Şekil 20: Açık raflar, kitaplıklar bölümü

Şekil 21: Açık Raflar ve Kitaplık Bölümü

4.2 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programının, Görsel Sanatlar Eğitiminin Sonunda Öğrencilerin Yaratıcılıklarına İlişkin Bulgular.

Montessori Eğitimi Yaklaşımında gönüllülük esastır, buradaki amaç öğretmenin emir kipi kullanmadan öğrencileri derse çekebilmektir. Montessori eğitiminde kullanılan dil kesinlikle emir kipi olmamalıdır. Öğrencilere ‘yapar mısınız’ değil ‘yapmak ister misiniz’ şeklinde soru yöneltilmesi gerekiyordu.

Katılımcı araştırmacı öğretmen, anasınıfı öğretmeninden kendisi derse girmeden önce, öğrencilerin sınıfta serbest zaman etkinliğinde öğretmeni beklemelerini özellikle rica etmişti; çünkü buradaki amaç öğretmenin kullandığı cümle;

-Benimle birlikte seramik çamuruyla oynamak ister misiniz? Bütün sınıfın oyuncakları bir anda bırakıp öğretmenin yanına koşmaları Montessori Yaklaşımının ilk aşamasında derse karşı olumlu tutum geliştirdikleri anlamına geliyordu.

Öğrenciler ilk anda her araç gereci öğretmenden istemeleri öğrencilerin öğretim merkezli öğretim yöntemine alışık olmalarıydı. Fakat öğretmen ikinci aşamaya geçerek;

-Ağız açık kutularda malzemelerin var, sıraya geçerek alabilirsiniz ve önlüklerinizi giymeyi unutmayın dedi. Öğrenciler hemen adapte olup sıraya geçip malzemelerini aldılar, alamayanlara arkadaşları yardım etti.

Şekil 22: Sıradaki Öğrenciler

Önlükleri büyük yaş grupları kolaylıkla giydi daha sonra giyemeyen küçük gruplara yardım ettiler. Bu davranışları geliştirmeleri yeni öğretilere açık olduklarını gösterdi.

Şekil 23: Öğrenciler Yardımlaşırken

Sınıfta fazlasıyla gürültü vardı fakat disiplinsiz, birbirlerine zarar verici bir ortam yoktu. Öğrenciler öğretmenlerine nerede oturabilirim? Sorusuna, öğretmen

-İstedığınız yerde oturabilirsiniz. Cevabına önce şaşırdılar daha sonra öğrencilerin çok hoşuna gitti çünkü özgür olmaları onları çok mutlu etti.

Öğretmen seramik çamurundan kısa cümlelerle meraklarını bozmayacak kadar anlattı ve istekleri şekilleri yapabileceklerini söyledi. Çocuklar şekilleri verirken öğretmen kısaca fitil tekniği, yapıştırma tekniği, merdaneyle açma tekniği ve seramik terimlerini de anlattı.

Öğretmen yanlış yapılan durumlarda müdahale etmedi, yardım istendiği takdirde rehberlik etti. Çok ilginç heykelleri gördüğünde dikkatlerini dağıtmamak için. Övgü dolu sözler söylemedi. Öğrencilerin Montessori sınıfındaki seramik çalışmaları birbirinden özgün modeller içeriyordu, heykellerini yaparken müdahalenin olmayışı küçük ay grubu ile büyük ay grubu öğrencilerin aynı masada yer alışları onları daha özgün fikirlere itmişti. Şekil 25’de yer almaktadır.

Şekil 24: Seramik Tekniği Uygulanırken

Ders sonunda birbirlerinin yaptıkları heykelleri merakla ve hayranlıkla seyredip, sorular sormaları derse geliştirdikleri yaratıcı davranışların devamıydı.

Seramik çalışmalarında Montessori sınıfında öğretmenin anlatım yöntemine başvurmaması yardım isteyen öğrencilerin yanına oturup problemlerine rehberlik etmesi diğer öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını engelledi bu sebeple sanat etkinlikleri şekil ve biçim açısından birbirlerinden daha özgün ve yeni figürler çıkmasına sebep oldu.

-Şimdi ellerinizi yıkamak ister misin? Sorusunu yöneltti, sınıftaki bütün öğrenciler ellerini yıkayıp önlüklerini ve malzemelerini aldıkları kutulara bıraktılar, bırakmayanları öğrenciler kendileri uyarıp yönlendirdiler.

Montessori Eğitimi Yaklaşımı programının uygulandığı sınıfta, bilişsel olarak terimler ve teknikler doğru algılandığı şekil 25’ görülmektedir. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda derse katılmaları ve öğretmenin konuşma gürültü yapma şeklinde emir kipi kullanmaması onları duyuşsal yönden daha mutlu ve sosyal kıldı. Şekil’ 23’de görülmektedir.

48 aylık

54 aylık

60 aylık

66 aylık

Şekil 25: Seramik Tekniği Çalışmaları

Katılımcı – Araştırmacı öğretmen, derste söyleyemediği övgü dolu sözleri ders sonunda Montessori seramik sınıfındaki tüm öğrencilerine söyleyerek mutlu etti,

Öğrencilerin araç, gereçlerini kendileri almaları, önlüklerini kendilerinin giyebilmeleri onların derste aktif - hareketli olmalarını sağladı. Derse karşı motive etti. Bütün ay grubundaki öğrencilerin dikkat sürelerinin farklı olduğu halde aynı süre zarfında aktif derse katıldılar. Çamurla istedikleri şekli verebilmeleri psikomotor gelişimleri açısından çok önemliydi ve başarıyla her hareketleri eşgüdüm ve ahenk içindeydi.

4.3 Görsel Sanatlar Eğitiminde, Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programı Uygulayarak Oluşturulan Sanat Çalışmalarının, Özgünlük Ve Yenilik Açısından Yansımalarına İlişkin Bulgular.

Montessori eğitimi yaklaşımında gönüllülük esastır buradaki amaç öğretmenin emir kipi kullanmadan öğrencileri derse çekebilmektir. Montessori eğitiminde kullanılan dil kesinlikle emir kipi olmamalıdır. Öğrencilere ‘yapar mısınız’ değil ‘yapmak ister misiniz’ şeklinde soru yöneltecektir.

Katılımcı araştırmacı öğretmen, anasınıfı öğretmeninden kendisi derse girmeden önce öğrencilerin sınıfta serbest zaman etkinliğinde öğretmeni beklemelerini özellikle rica etmişti, çünkü buradaki amaç öğretmenin kullandığı cümle;

-Benimle birlikte kes-yapıştır sanat etkinliği yapmak ister misiniz?

Bütün sınıfın oyuncakları bir anda bırakıp öğretmenin yanına koşmaları Montessori Yaklaşımının ilk aşamasında derse karşı olumlu tutum geliştirdikleri anlamına geliyordu.

Öğrenciler ilk anda her araç gereci öğretmenden istemeleri öğrencilerin öğretim merkezli öğretim yöntemine alışık olmalarıydı. Fakat öğretmen ikinci aşamaya geçerek;

-Ağzı açık kutularda malzemeleriniz var, sıraya geçerek alabilirsiniz dedi. Öğrenciler hemen adapte olup sıraya geçip malzemelerini aldılar, alamayanlara arkadaşları yardım etti. Bu davranışları geliştirmeleri yeni öğretilere açık olduklarını gösterdi. Sınıfta fazlasıyla gürültü vardı fakat disiplinsiz, birbirlerine zarar verici bir ortam

yoktu. Öğrenciler öğretmenlerine nerede oturabilirim sorusuna, öğretmen-istediğiniz yerde oturabilirsiniz cevabına önce şaşkırdılar daha sonra öğrencilerin çok hoşuna gitti çünkü özgür olmaları onları çok mutlu etti.

Şekil 26: Kolaj Tekniği Uygulanırken

Öğretmen kolaj etkinliği için onlara farklı şekillerde çizilmiş, renkli kağıtları kutunun içerisinde hazırlamıştı. Yapıştırıcıları ve makasları diğer başka kutulardaydı.

Öğrenciler birbirlerine saygılı bir biçimde malzemelerini aldılar, hiçbir tartışmanın olmaması dikkat çekiciydi. Montessori eğitimi yaklaşımı çocuklarda saygı duygusunu geliştirdiği ve sevgi ortamını yarattığının bir göstergesiydi. Malzemesini alan öğrenci istediği yere oturdu, diğer arkadaşlarını beklerken birbirleriyle diyalog halindediler. Onların sosyal ortamda rahat davranmaları fazlasıyla öğrencileri mutlu ediyordu. Montessori sınıfındaki tüm öğrenciler malzemelerini alıp yerlerine oturduktan sonra, Katılımcı-Araştırmacı öğretmen derse başladı.

-Aldığınız malzemelerle çizgilerin üzerinden kesip- yapıştırarak istediğiniz resmi yapmakta serbestsiniz dedi. Öğrenciler öğretmene soru sormaya başladılar. Çünkü öğretim merkezli öğretim yöntemi bu tip çalışmalarda nereye ne yapıştıracaklarını, öğretmenleri söylerdi. Katılımcı-Araştırmacı öğretmen, öğrencilere tekrar etti.

Şekil 27: Kolaj Tekniği Uygulanırken

-İstediğiniz renkli şekilleri, istediğiniz yere yapıştırabilirsiniz çünkü sizin sanat etkinliğiniz, özgürsünüz dedi. Öğrencilerin mutlulukları derse karşı geliştirdikleri tutumdan belli oluyordu. Sanat eğitimi bağlamında düşünüldüğünde Montessori yaklaşımının uygulanması öğrencilerin yaratıcılıkları üzerinde etkisi özgür olmaktan, herhangi bir örneğe bağlı kalmamaktan geçiyordu.

Bu bağlamda çocuklar, yanlış yapacak mıyım duygusundan uzaklaşmalarına ve özgüven geliştirmelerine yardımcı oluyordu. Farklı biçim ve dokulara farkında olmadan deneme-yanılma yöntemini uygulamaları daha çok öğrenme isteklerini ve yaratıcılıklarını geliştiriyordu.

Öğretmen öğrencilerin yanlış yapılan durumlarda müdahale etmedi, yardım istendiği takdirde rehberlik etti. Çok ilginç resimler gördüğünde dikkatlerini dağıtmamak için. Övgü dolu sözler söylemedi. Öğrencilerin Montessori sınıfındaki kolaj çalışmaları birbirinden özgün modeller içeriyordu, sanat etkinliklerini yaparken modele, müdahalenin olmayışı ve küçük ay grubu ile büyük ay grubu öğrencilerin aynı masada yer alışları onları daha özgün fikirlere itmişti.

Ders sonunda birbirlerinin yaptıkları resimleri hayranlıkla seyredip, sorular sormaları derse geliştirdikleri yaratıcı davranışların devamıydı.

Kolaj tekniği dersi, Montessori sınıfında öğretmenin anlatım yöntemine başvurmaması yardım isteyen öğrencilerin yanına oturup problemlerine rehberlik etmesi diğer öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını engelledi, bu sebeple sanat etkinlikleri Şekil açısından birbirlerinden daha özgün resimler çıkmasına sebep oldu.

-Şimdi kestiğimiz fakat yapıŐtırmadıđımız kâğıtları çöpe atmak sınıfımızı temizlemek ister misin sorusunu yöneltti, sınıftaki bütün öğrenciler masalardaki ve yerlerdeki hatta kendilerine ait olmayan çöpleri bile toplayarak çöpe attılar. Ellerini yıkayıp, malzemelerini aldıkları kutulara bıraktılar, bırakmayanları öğrenciler kendileri uyarıp yönlendirdiler.

Montessori Eğitimi Yaklaşımı programının uygulandığı sınıfta, bilişsel olarak terimler ve teknikler doğru algılandı. Kolaj Tekniği dersi bütün öğrenciler tarafından tamamlandı.

Şekil 28: Öğrenciler Sınıfı Temizlerken

Öğrencilerin istekleri doğrultusunda derse katılmaları ve öğretmenin konuşma gürültü yapma şeklinde emir kipi kullanmaması onları duyuşsal yönden daha mutlu ve sosyal kıldı. Şekil 28’de görülmektedir. Sınıfın temizleme konusunda birlikte hareket edip birbirlerine saygı göstermeleri, toplu yaşadıkları yeri beraber toplamaları öğrencilerin birbirine olan güven duygusunu geliştirdi.

Öğrencilerin araç, gereçlerini kendileri almaları, onların derste aktif - hareketli olmalarını sağladı. Derse karşı motive etti. Bütün ay grubundaki öğrencilerin dikkat sürelerinin farklı olduğu halde aynı süre zarfında aktif derse katıldılar. Kes-yapıştır yöntemiyle istedikleri şekilleri kesip yapıştırmaları psikomotor gelişimleri açısından çok önemliydi ve başarıyla her hareketleri eşgüdüm ve ahenk içinde bitirdiler.

48 Aylık

54 Aylık

60 Aylık

66 Aylık

Şekil 29: Montessori Kolaj Çalışmaları

4.4 Görsel Sanatlar Eğitiminde, Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programı Uygulanan Öğrencilerin, Özgür Bırakılmasına İlişkin Bulgular.

Montessori Eğitimi Yaklaşımında gönüllülük esastır. Buradaki amaç öğretmenin emir kipi kullanmadan onları derse çekebilmektir. Montessori eğitiminde kullanılan dil kesinlikle emir kipi olmamalıdır. Öğrencilere ‘yapar mısınız’ değil ‘yapmak ister misiniz’ şeklinde soru yöneltecektir.

Katılımcı araştırmacı öğretmen, ana sınıfı öğretmeninden kendisi derse girmeden önce öğrencilerin sınıfta serbest zaman etkinliğinde öğretmeni beklemelerini özellikle rica etmişti, çünkü buradaki amaç öğretmenin kullandığı cümle;

-“Benimle birlikte suluboya sanat etkinliği yapmak ister misiniz?”, sorusuna bütün sınıfın oyuncakları bir anda bırakıp, öğretmenin yanına koşmaları Montessori yaklaşımının ilk aşamasında derse karşı olumlu tutum geliştirdikleri anlamına geliyordu. Öğrenciler Montessori sınıfına alışmaya başladılar. Üçüncü üniteye öğretmenlerinin onlara malzeme vermeyeceğini herkesin kendi alacağını biliyorlardı. Farklı etkinliklerle vakit geçiren öğrenciler buldukları köşeden ayrılıp araç-gereçlerin bulunduğu tarafta kendiliğinden bir uyarı olamadan sıraya geçtiler, sıraya uyum göstermeyen öğrenciler kendileri uyardı ve öğretmenlerinden bu konuda yardım istediler. Bu davranışları geliştirmeleri yeni öğretilere açık olduklarını gösteriyor. Malzemesini alan öğrenci nereye oturacağımı öğretmenim demeden istedikleri yere herhangi bir tartışma olmadan oturdular. Özgür olmaları onları çok mutlu ediyordu.

Öğretmen suluboya etkinliği için öğrencilere önceden hazırlanmış olduğu malzeme kutularında boya, fırça ve resim kâğıdı vardı. Öğrenciler birbirlerine saygılı bir biçimde malzemelerini aldılar, hiçbir tartışmanın olmaması dikkat çekiciydi. Montessori Eğitimi Yaklaşımı çocuklarda saygı duygusunu geliştirdiği ve sevgi ortamını yarattığının bir göstergesiydi. Malzemesini alan öğrenci istediği yere oturdu, diğer arkadaşlarını beklerken birbirleriyle diyalog halindediler. Onların sosyal ortamda rahat davranmaları fazlasıyla öğrencileri mutlu ediyordu. Montessori sınıfındaki tüm öğrenciler malzemelerini alıp yerlerine oturduktan sonra, Katılımcı-Araştırmacı öğretmen derse başladı.

Şekil 30: Malzemeleri Öğrenciler Alırken

-Aldığınız malzemelerle suluboya resimleri yapacağız, istediğiniz resmi yapmakta serbestsiniz dedi. Öğrenciler öğretmene soru sormaya başladılar. Çünkü öğretim merkezli öğretim yönteminde bu tip çalışmalarda öğretmen konu verirdi, öğrenciler o konu üzerinde resim yaparlardı. Katılımcı-Araştırmacı öğretmen, öğrencilere tekrar etti.

-İsteddiğiniz resmi istediğiniz renk karışımlarını yapabilirsiniz çünkü sizin sanat etkinliğiniz, özgürsünüz dedi. Öğrencilerin mutlulukları derse karşı geliştirdikleri tutumdan belli oluyordu. Şekil 30

Öğretmen su kâselerini her masaya iki adet bırakarak devam etti. Öğrenciler,

-Öğretmenim bana vermediniz şeklinde sitemde bulundular. Katılımcı-Araştırmacı öğretmen

-Paylaşmanız gerekiyor her masaya iki adet veriyorum dedi. Öğrenciler hiç bir şekilde bu durumdan rahatsız olmadılar. Öğretmen, su kâselerini masalarından bir kişiye doldurmasını rica etti bu durum çocukların dikkatini çekti; çünkü öğretim merkezli öğretim yönteminde sınıf öğretmenleri çocukların üzerine su dökülür düşüncesiyle etkinliğin bu bölümünü kendileri yapıyordu. Sanat eğitimi bağlamında düşünüldüğünde Montessori Eğitimi Yaklaşımının uygulanması öğrencilerin yaratıcılıkları üzerinde etkisi özgür olmaktan, herhangi bir örneğe bağlı kalmamaktan geçiyordu. Bu bağlamda çocuklar, “Yanlış yapacak mıyım?” Duygusundan

uzaklaşmalarına ve özgüven geliştirmelerine yardımcı oluyordu. Farklı renk ve şekillerle yaptıkları resimlerde farkında olmadan deneme-yanılma yöntemini uygulayarak daha çok öğrenme isteklerini ve yaratıcılıklarını geliştiriyordu.

Şekil 31: Öğretmenin Rehberlik Edişi

Öğretmen öğrencilerin yanlış yaptığı durumlarda müdahale etmedi, yardım istendiği takdirde rehberlik etti. Övgü dolu sözler söylemedi.

Öğrencilerin Montessori sınıfındaki sulu boya çalışmalarını birbirinden özgün renk karışımları içeriyordu, sanat etkinliklerini yaparken müdahalenin olmayışı küçük ay grubu ile büyük ay grubu öğrencilerin aynı masada yer alışları onları daha özgün fikirlere itmişti. Şekil 33’ de görülmektedir. Ders sonunda birbirlerinin yaptıkları resimleri hayranlıkla seyredip, sorular sormaları derse geliştirdikleri yaratıcı davranışların devamıydı.

Sulu boya tekniği dersi, Montessori sınıfında öğretmenin anlatım yöntemine başvurmaması yardım isteyen öğrencilerin yanına oturup problemlerine rehberlik etmesi diğer öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını engelledi bu sebeple sanat etkinlikleri şekil ve renk açısından birbirlerinden daha özgün resimler çıkmasına sebep oldu.

Şekil 32: Suluboya Tekniği Uygularken

-Dersin sonuna geldik herkes kendi resmini kaldırıp tahtanın altına bırakabilir mi? Resimleriniz orada kuruyacaklar, ellerinizi yıkarken sulu boya fırçalarınızı yıkamak ister misin? Sorusunu yöneltti, öğrenciler lavaboda sıraya girerek, ellerini ve fırçalarını yıkayıp, malzemelerini aldıkları kutulara bıraktılar, bırakmayanları öğrenciler kendileri uyarıp yönlendirdiler.

Katılımcı – Araştırmacı öğretmen, derste söyleyemediği övgü dolu sözleri ders sonunda Montessori sınıfındaki tüm öğrencilerine söyleyerek mutlu etti, Montessori eğitimi yaklaşımı programının uygulandığı sınıfta, bilişsel olarak terimler ve teknikler doğru algılandı. Sulu boya tekniği dersi bütün öğrenciler tarafından tamamlandı.

48 Aylık

54 Aylık

60 Aylık

66 Aylık

Şekil 33: Suluboya Çalışmaları

Şekil 34: Malzemelerin Toplanması

Öğrencilerin istekleri doğrultusunda derse katılmaları ve öğretmenin konuşma gürültü yapma şeklinde emir kipi kullanmaması onları duyuşsal yönden daha mutlu ve sosyal kıldı. Sınıfın temizlenme konusunda birlikte hareket edip birbirlerine saygı göstermeleri, toplu yaşadıkları yeri beraber toplamaları öğrencilerin birbirine olan güven duygusunu geliştirdi.

Öğrencilerin araç, gereçlerini kendileri almaları, onların derste aktif - hareketli olmalarını sağladı. Derse karşı motive etti. Bütün ay grubundaki öğrencilerin dikkat

sürelerinin farklı olduğu halde aynı süre zarfında aktif derse katıldılar. Sulu boya yöntemiyle istedikleri renkleri karıştırıp istedikleri resmi yapmaları, psikomotor gelişimleri açısından çok önemliydi ve başarıyla her hareketleri eşgüdüm ve ahenk içindeydi.

Montessori eğitimi yaklaşımı ile yapılan görsel sanatlar eğitimi derslerinde öğrenciler gönüllülük esasıyla katılmış olması ve onlara bu konu hakkında 'derse katılmak ister misiniz' fikirlerinin sorulması onların daha çok derse katılım göstermelerini sağladı.

Ders araç gereçlerini açık kutularda belli düzende bir arada bulunup sıraya girerek almaları onlarda birbirlerine saygı duymayı öğretmiş ve ben yapabilirim öğretmenim izin veriyor düşüncesiyle özgüven geliştirdi.

Öğrencilere masada oturma zorunluluğu olmadığına, istedikleri zaman etkinliği bırakabilecekleri konusunda esnek davranılmasına rağmen hiçbir öğrenci sanat eğitimi dersini yarıda bırakmadı.

Ders esnasında gerekli olmadıkça ayağa kalkmayan, düşünen sanat eğitimini yaparken yaratıcı fikirlere ve malzemelere yönelen çocuklar sanat etkinliklerini mutluluk ve ciddiyetle devam ettiriler.

Öğretmenin ders esnasında emir kipleri kullanmaması, olumlu ya da olumsuz dönütler vermemesi sınıfa genel bir konuşma yapmaması öğrencilerin daha odaklanmış, dikkatli ve yanındaki ile sadece ders ile ilgili diyaloglarda bulunmasına neden oldu.

Ders esnasında öğretmenin rehber oluşu, soru soran öğrencinin yanına giderek diyalog halinde bulunması öğrencilerde soru sormaya karşı geliştirdikleri utanma ve korkma duygusunun azaldığı görüldü.

Küçük ay grubundaki öğrencilerin yapamadığı veya malzeme temini yapamadıklarında büyük ay grubu öğrencilerin onlarla diyalog haline geçip yardım ettiği görüldü.

Özellikle önlük giyilmesi gereken derslerde öğrencilerin birbirlerine olan yardımları onların arkadaşlık bağlarını kuvvetlendirip birbirlerine güven duyguları artmış olup son Montessori dersinde sınıfta büyük bir uyum yakalandığı gözlemlendi.

Bu bağlamda ders sonunda sınıf temizliği konusunda öğrenciler birlikte hareket ettikleri ve lavabo sırasına öğretmen uyardıktan geçmeleri kendiliğinden sınıf düzeninin oluşmasını sağladı.

4.5 Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Programının Uygulandığı, Görsel Sanatlar Eğitiminde, Görsellerle Yapılan Anlatım Sunumları, Öğrencilerin Yaratıcılıklarına İlişkin Bulgular.

MEB. Programının uygulandığı sınıflarda Katılımcı-araştırmacı öğretmen sınıfa girmeden yardımcı öğretmen tarafından önceden öğrenciler sırayla önlükleri giydirilmiş yerlerinde oturtulmuş sessizce görsel sanatlar öğretmenlerini bekliyorlardı. Öğretmen sınıfı girdiğinde öğrenciler sessizce öğretmenlerinden merakla konuyu anlatmasını bekliyorlardı. Öğretmen konuyu aktardı

-Bugün seramik dersi yapacağız şimdi çamurlarınızı dağıtacağım, fakat kimse ayağa kalkmayacak dedi; çünkü öğretim merkezli öğretim yönteminde öğretmen, öğrencinin malzeme alırken kendine ve arkadaşlarına zarar vermesinden endişe duyar.

Öğrenciler öğretmenin otoriter yapısı ve emir kiplerinden dolayı yönergelere uydular. Öğretmen herkesin çamurunu verdi, derse başladı öncelikle çamurun yapısını anlattı neler yapabileceklerine dair akıllı tahtadan örnek görseller açtı ve sözel olarak kendisi de örnekler verdi, kardan adam, hayvanlar, insanlar tencereler yapabilirsiniz şeklinde. Daha sonra teknik terimleri anlattı. Öğrenciler seramik çamuruna şekil vermeye başladılar, Çoğu öğrenci düşünmeden öğretmenin verdiği örnekleri ve akıllı tahtada gördüğü görsellerden yaptı. Öğrencilerin verdiği şekiller biri birine benzemeye ve aynı fikirleri üretmeye başlamış oldular.

Şekil 35: Akıllı Tahtadan Ders Anlatımı

Öğretmen sorulan sorulara sınıfın duyabileceği ses seviyesinde cevaplandırıyor. Sınıftaki öğrenciler öğretmenlerinin her konuşmasında dikkatleri dağılıp öğretmene doğru bakıyorlardı. Öğrencilerin heykelle ilgili teknik hatalarını düzeltiyor onları yönlendiriyordu.

Ayrıca, öğretmenin akıllı tahtadan gösterdiği görseller öğrencilerin dikkatini çekiyordu ve yaptıkları seramik çalışmalar görsellere benzemeye başlıyordu. Öğrencilerin, kendi tasarımlarından ve yaratıcılıklarından oluşan heykeller ortaya çıkmıyordu.

48 Aylık

54 Aylık

Şekil 36: Seramik Çalışmaları

60 Aylık

66 Aylık

Şekil 37: Seramik Çalışmaları

Öğrenciler dersin sonuna doğru sıkılmaya, yaptıklarını bozmaya veya farklı uyarıcılarla ilgilenme başladılar, ayağa kalkmak istediler sınıf disiplini bozuldukça öğretmen sık sık emir kiplerine başvurmaya başladı, Oysaki Montessori sınıfında ders süremiz bitti dendiği takdirde öğrenciler biraz daha vakit istediler, daha fazla çamur istediler. Birbirlerinden farklı heykeller – objeler ortaya çıkarıp ders sonunda birbirlerinin yaptıklarını hayranlıkla seyredip nasıl yaptın sorularıyla ders ve eserleri hakkında diyaloglar geliştirdiler.

Ders sonunda devamlı oturmak zorunda olan öğrenciler, ellerinizi yıkamanız gerekiyor yönergesine birbirlerini ittirerek kalktılar, öğretmen birbirinize zarar vereceksiniz biraz daha yavaş şekilde uyarılarda bulundu.

Duyuşsal yönden öğrenciler dersin başında çamurla oynama durumundan mutluydular fakat dersin sonuna doğru sıkılmaya başladılar. Birbirlerine saygı göstermeden temizlik davranışına geçmeye çalıştılar.

Katılımcı - Araştırmacı öğretmenin MEB programının uyguladığı, kolaj ünitesinde;

-Renkli kâğıtlarınıza çizilmiş kare dikdörtgen daire ve üçgeni dağıtacağım, ardından makaslarınızı vereceğim, fakat kimse ayağa kalkmayacak dedi; çünkü öğretim merkezli öğretim yönteminde, öğretmen araç-gereçler arasında makas olduğundan dolayı öğrencilerin kendilerine ve arkadaşlarına zarar vermesinden endişe duyuyordu.

Öğretmenin otoriter yapısı ve emir kiplerinden dolayı öğrenciler yönergelere uydular. Öğretmen herkesin kâğıt ve makaslarını verdi, derse başladı. Öncelikle kâğıdı hangi kurallara göre keseceklerini anlattı, öğrenciler kâğıtları şekillere uygun kesmeye başladılar, Çoğu öğrenci düşünmeden öğretmenlerinin verdiği örnekleri yapmaya başladı. Öğretmen sorulan sorulara sınıfın duyabileceği ses seviyesinde cevaplandırıyordu. Sınıftaki öğrenciler öğretmenlerinin her konuşmasında dikkatleri dağılıp öğretmene doğru bakıyorlardı. Öğretmen sınıfa dönerek,

-Şekillerinizi kestikten sonra, bitirenler parmağını kaldırsın onlara resim kâğıdı ve yapıştırıcı vereceğim. Dedi, öğrenciler

-Resim kâğıdını ve yapıştırıcısını alanlar nasıl yapıştıracağız öğretmenim dedi.

Şekil 38: Kolaj Tekniği Uygulaması

-Öğretmen kare evimizin altı, üçgen evimizin çatısı, daire ise ağacımızın yapraklı üst kısmı, dikdörtgen ağacımızın gövdesi dedi.

Bu örnek öğrencilerin bütün yaratıcılıklarını öldürmüş olup sınıftaki bütün öğrencilerden aynı resim çıkacağı anlamına geliyordu. Öğretmen öğrencilerin kesim ile ilgili teknik hatalarını düzeltiyor onları yönlendiriyordu. Öğrenciler belli kurala göre kolaj çalışmalarını yaptılar bitirdikten sonra öğretmen pastel boyalarını dağıttı resmin etrafını renklendirdiler. Kolaj çalışması öğrencilerin hepsinde bir ev bir ağaç şeklinde belli kurala uymak zorunda oldukları aynı resimler çıktı. Öğrenciler birbirlerinin resimleriyle çok ilgilenmediler, çünkü derste yaratıcılık, özgünlük, yenilik adına sanat etkinliği yoktu

Ders sonunda öğretmenin çok uyarmasına rağmen atık kâğıtları toplamak istemediler. Nedeni ise dersin başından sonuna doğru öğretmenin yerinizden kalkmayın uyarısı çocukları yormuştu ve biran önce ayağa kalkıp oyun oynamak istiyorlardı.

48 Aylık

54 Aylık

Şekil 39: Kolaj Tekniği Çalışmaları

Duyuşsal yönden öğrenciler dersin başında kâğıt kesme ve yapıştırma durumundan mutluydular, fakat dersin sonuna doğru belli bir kurala uygun sanat etkinliği yapmaktan sıkılmaya başladılar. Birbirlerine saygı göstermeden temizlik davranışına geçmeye çalıştılar.

60 Aylık

66 Aylık

Şekil 40: Kolaj Tekniği Çalışmaları

Katılımcı - Araştırmacı öğretmenin MEB. Programının uyguladığı, sulu boya ünitesinde;

-Bugün suluboya dersi yapacağız fakat kimse ayağa kalkmayacak dedi. Nedeni ise öğretim merkezli öğretim modelinde, öğretmenin öğrencilerin suları masa üstüne veya birbirlerinin üstüne dökerler düşüncesi idi. Öğrenciler öğretmenin otoriter yapısı ve emir kiplerinden dolayı yönergelere uydular. Sınıftaki öğrenciler suluboya tekniğini çok sevdikleri için sabırsızdı. Öğretmenim başlayalım mı? Şeklinde sorular

geldi, Öğretmen konu olarak herkes evini yapsın ben sizin evlerinizi görmek istiyorum etrafına istediğiniz resmi yapabilirsiniz dedi.

Öğrencilerden birçoğu istediği resmi yapmak istediklerini ev yapmak istemediklerini dile getirdi, Öğretmen konumuz evimiz dedi, öğrencilerin sanat etkinliklerinde bir kurala bağlı kalmak istememeleri öne çıkıyordu. Daha sonra suluboya teknik terimleri anlatmaya başladı. Öğrenciler suluboyayla resim yapmaya başladılar, Çoğu öğrenci düşünmeden önce öğretmenlerinin verdiği konuyu evi çizmeye başladı.

Şekil 41: Öğretmenin Malzeme Dağıtması

Öğretmen sorulan sorulara sınıfın duyabileceği ses seviyesinde cevaplandırıyor. Sınıftaki öğrenciler öğretmenlerinin her konuşmasında dikkatleri dağılıp öğretmene doğru bakıyorlardı. Öğrenciler dersin sonu gelmeden “resimlerimiz bitti başka kâğıt alabilir miyiz öğretmenim?” sorusunu sordular nedeni alacakları ikinci kâğıda istedikleri resmi yapacaklardı. Resmini bitirenler ayağa kalkmak istediler sınıf

disiplini bozuldukça öğretmen sık sık emir kiplerine başvurmaya başladı, öğretmenin ellerinizi yıkamanız gerekiyor yönergesine birbirlerini ittirerek kalktılar, öğretmen birbirinize zarar vereceksiniz biraz daha yavaş şeklinde uyarılarda bulundu.

48 Aylık

54 Aylık

Şekil 42: Sulu boya tekniği çalışmaları

60 Aylık

66 Aylık

Şekil 43: Suluboya Tekniği Çalışmaları

4.6 Montessori Eğitimi Yaklaşımı Programın Uygulandığı, Görsel Sanatlar Eğitiminin Sonunda Öğrenci Başarısına İlişkin Bulgular.

MEB. Programın uygulandığı sınıfta, öğrenciler sınıfta hazır bekliyorlardı. Derse giren öğretmenlerinin vereceği teknik onlar için önemliydi, çünkü sanat eğitimi dersleri onlara eğlenceli geliyordu. Ders esnasında farklı tekniklerle ders yapmak onlar için yeni bir öğreti denemektir, fakat öğretmenin verdiği planlı konular onların bu bekleyişlerindeki istek ve yaratıcılıklarını kırıyor.

Bütün ay gruplarında aynı davranışlar gözlemleniyordu. Teknikler çocukları heyecanlandırıyordu fakat planlı konu yaratıcılık, özgünlük, istek ve olumlu davranış tutumlarını ortadan kaldırıyor.

Öğretmen sorulan sorulara sınıfın duyabileceği ses seviyesinde cevaplandırıyor. Sınıftaki öğrenciler öğretmenlerinin her konuşmasında dikkatleri dağılıp öğretmene doğru bakıyorlardı. Bu sebeple öğrencilerde derse karşı odaklanma yaşayamıyorlardı. Öğrenciler dersin sonu gelmeden “Resimlerimiz bitti başka kâğıt alabilir miyiz öğretmenim?” sorusunu sordular. Nedeni alacakları ikinci kâğıda istedikleri resmi yapacaklardı. Resmini bitirenler ayağa kalkmak istediler, sınıf disiplini bozuldukça öğretmen sık sık emir kiplerine başvurmaya başladı. Öğrencilerin sınıf ortamında ve dersin konusunda özgür olamayışları onları davranışlarında hırçın ve isteksiz hale getiriyordu.

Duyuşsal yönden öğrenciler dersin başında sanat eğitimi yapmaktan mutluydular, fakat öğretmenin verdiği konu onların hevesini ve yaratıcılıklarını kırdı. Dersin sonuna doğru sıkılmaya başladılar. Öğrenciler birbirlerine saygı göstermeden sıra kapmaya çalışarak ellerini yıkadılar, sınıf temizleme davranışına geçmek istemediler.

MEB. Programın uygulandığı sınıfta, öğrencilerin ayakta gezememesi, istediği zaman sayı boncuklarına gidememesi hatta istediği oyuncakları alamaması öğrencileri sınırlı, odaklanma problemi yaşayan, derse dikkatini veremeyen öğrenciler haline getiriyor. Öğrenciler ay gurubu olarak kendi ders araç gereçlerini alabilecekleri halde onları pasifleştirerek ve hazırcılığa alıştırmakla öğretmen öğretimi merkezli öğretim

modeli her materyali önlerine vermememiz öğrencilerin yaratıcılıklarını, psikomotor ve duyuşsal davranışlar kazanmalarının yavaşlamasına sebep oluyor.

Montessori Eğitimi Yaklaşımı uygulanan sınıfta, Çocukların malzeme alırken özgür olmaları, ay olarak küçük olan çocukların yardım istemeleri büyük yaş grubundaki çocukların sakince ve gururlu bir tavırla yardım etmeleri onlarda saygı duygusunu geliştirdiği ve sevgi ortamının yarattığının bir göstergesiydi. Malzemesini alan öğrenciler istediği yere oturuyordu, diğer arkadaşlarını beklerken birbirleriyle diyaloglar halindediler. Onların sosyal ortamda rahat davranmaları fazlasıyla öğrencileri mutlu ediyordu. Öğrencilerin istekleri doğrultusunda derse katılmaları ve öğretmenin konuşma, gürültü yapma şeklinde emir kipi kullanmaması onları duyuşsal yönden daha mutlu ve huzurlu kılıyordu. Öğrencilerin araç, gereçlerini kendileri almaları, onların derste aktif - hareketli olmalarını sağlayıp, derse karşı motive ediyordu. Bütün ay(yaş) grubundaki öğrencilerin dikkat sürelerinin farklı olduğu halde aynı süre zarfında aktif derse katılıyorlardı. Kolaj tekniğinde istedikleri şekilleri kesip yapıştırılmaları psikomotor gelişimleri açısından çok önemliydi ve başarıyla her hareketleri eşgüdüm ve ahenk içinde bitirdiler.

Görsel Sanat Eğitimi bağlamında düşünüldüğünde, Montessori Eğitimi Yaklaşımının uygulanması öğrencilerin yaratıcılıkları üzerinde etkisi özgür olmaktan, herhangi bir örneğe bağlı kalmamaktan geçiyordu. Bu bağlamda çocuklar, yanlış yapacak mıyım duygusundan uzaklaşmalarına ve özgüven geliştirmelerine yardımcı oluyordu. Farklı renk ve şekillerle yaptıkları resimlerde farkında olmadan deneme-yanılma yöntemini uygulayarak daha çok öğrenme isteklerini ve yaratıcılıklarını geliştiriyordu.

Yaptığımız bu çalışmanın sonunda resim karşılaştırmalarına bakıldığında Montessori eğitimi yaklaşımı programı uygulanan sınıfta bulunan çocuklar özgür bırakıldıkları ve öğretmen yönlendirmesi olmadığı için renk kullanımı, şekillendirme ve yaratıcılık oranları derse katılımları ve başarıları oranları yüksek bir sanat etkinliği dersi geçirdikleri görüldü. Fakat MEB. programın uygulandığı sınıfta öğrencilere verilen konu ve yönlendirmeler sınıfta birbirine benzeyen sanat etkinlikleri çıkmasına sebep oldu. Aynı zamanda öğrencilerin sıkılmalarına ve birbirlerini mutsuz edip zarar verdikleri ortaya çıktı.

Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı ve Milli Eğitim Programı uygulanmış oğrencilerin çalışmalarının karşılaştırılması ile ilgili görseller;

şekil 44: Suluboya tekniği resimleri

Şekil 45: Suluboya Tekniği Resimleri

Şekil 46: Kolaj Tekniği Resimleri

Şekil 47: Kolaj Tekniği Resimleri

Şekil 48: Seramik Çalışmaları

Şekil 49: Seramik Çalışmaları

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Araştırma “Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi var mıdır? Sorusuna yanıt aramak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Montessori Eğitimi Yaklaşımının okul öncesi çocukların yaratıcılık gelişimlerine olumlu yönde etkileyip etkilemediği incelenmiştir. Araştırmanın Montessori Eğitimi Yaklaşım Programı ile eğitim alan 48-66 ay arasından seçilen 20 öğrenci ve MEB. Programı ile eğitim alan 48-66 ay 60 öğrenci oluşturulmuştur.

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim programındaki görsel sanatlar dersinin, Montessori Eğitimi Yaklaşımı uygulayarak, çocuklardaki yaratıcılık gelişimlerini belirleyebilmek için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmanın örnek olay çeşitlemesi ve katılımcı araştırmacı olarak gözlem formları ve kamera destekli araştırma yürütülmüştür Elde edilen 360 adet gözlem formu verileri analizinde Montessori Eğitimi Yaklaşımı'nın okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimlerine etkisi olup olmadığı kamera ve fotoğraf destekli tespit edilip bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Montessori Eğitimi uygulanan 20 öğrencinin ilk ünite başlangıcında hareketlilik, huzursuzluk, şaşkınlık, yönergeleri takip edememe fark edilirken; Montessori Eğitimi Yaklaşımı sonunda bu olumsuz davranışlarda önemli ölçüde sönme olduğu, yardımlaşmanın önemli ölçüde arttığı görülmektedir.

Çocuklar yönerge olmadan, derslere kendi istekleri doğrultusunda katılıp malzemelerin yerlerini öğrenip masalara oturmadan kapağı açık kutulara yönelmeye başladıkları görüldü.

Araştırmalarda görülen bulgularda, Milli Eğitim Bakanlığı Programı ile işlenen, sanat eğitimi derslerinde, öğretmenlerin sadece görsel materyalleri, Örnek modelleri,

anlatım ve soru-cevap yöntemlerini kullandıkları, çocukların ilgisini çeken ve seçim yapma özgürlüğü sunma ile ilgili bir görüş bildirmediikleri, hatta malzeme dolapları öğrencilerin ulaşamayacakları yükseklikte veya göremeyecekleri kapalı dolaplarda bulunması onları sınırladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Tartışma

Okul öncesi çocuklarda, Montessori Eğitimi Yaklaşımının, yaratıcılık gelişimlerine önemli ölçüde etkisi olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmalar uyguladıkları programlar ile hedeflerine ulaşmışlardır.

Eğitim ve öğretimde öğrencilerin okulu, dersleri ve sınıfı sevmeleri sosyal olarak öğretmen ve öğrencilerin beraber hareket etmesinden geçer, Bu bağlamda Montessori Eğitimi Yaklaşımı, bulgularda da belirtildiği gibi öğrencilerin özgür hareket edebilmeleri, etkinliklere geçerken arkadaşlarına yardımcı olmaları, onların sosyal becerilerinin gelişmesini aynı zamanda bu özgür ve rahat oluşları sanat eğitimlerinde onları daha yaratıcı olmalarından geçiyor.

Bulgularda belirtildiği gibi MEB. programın uygulandığı sınıfta öğrencilerin özgür olamaması onları sinirli, odaklanma problemi yaşayan, derse dikkatini veremeyen öğrenciler haline getirdi. Öğrenciler ay gurubu olarak kendi ders araç gereçlerini alabilecekleri yeterlikte oldukları halde, onları pasifleştirerek ve hazırcılığa alıştıran her materyali öğretmenlerinin vermesi öğrencileri psikomotor davranışlar kazanmalarını yavaşlatıyor ve olumsuz etkiliyor.

Eratay'de (2011) yaptığı araştırmada, engelli ve engelli olmayan okul öncesi çocuklarında Montessori Eğitimi Yaklaşımının etkisini değerlendirmiştir. Yapılan analizler sonucunda günlük gözlemler sonucunda hiperaktif, otistik ve normal çocukta başlangıçta aşırı hareketlilik, dikkat dağınıklığı, huzursuzluk, yönergeleri takip etmeme, sık sık ağlama, küsme ve saldırganlık gözlenirken; Montessori Eğitiminin sonucunda bu davranışların önemli ölçüde azaldığı sonucuna varılmıştır. Engelli ve engelli olmayan çocuklarda bu sonuçların alınması Montessori Eğitimi Yaklaşımının etkili olduğu izlenimini vermekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda Montessori Eğitimi Yaklaşımının esnek, özgür hareket etme olanağı

çocuklarda rahatlık, sakinlik ve huzur duymalarından dolayı sanat etkinliklerde kullandığı renkler, şekiller ve esere bakış açılarında anlamlı farklılık oluşturuyor.

Araştırmanın gözlemlerinden anlaşıldığı üzere Montessori Eğitimi Yaklaşımı ile işlenen üç sanat eğitimi ünitesi dersinde, öğrencilerin istekleri doğrultusunda derse katılmaları ve öğretmenin konuşma gürültü yapma şeklinde emir kipi kullanmaması onları duyuşsal yönden daha mutlu ve sosyal kıldı. Sınıfın temizlenme konusunda birlikte hareket edip birbirlerine saygı göstermeleri, toplu yaşadıkları yeri beraber düzenlemeleri öğrencilerin birbirine olan güven duygusunda büyük bir gelişme sağlandı. Bu konuda aynı fikre sahip olan Durakoğlu'da yaptığı araştırmada da benzer sonuca ulaşılmıştır.

Durakoğlu'nun (2011) ifade ettiği gibi, çocukların problem davranışları incelendiğinde Milli Eğitim Bakanlığı programına göre eğitim alan çocukların davranış problemlerinin Montessori Eğitimi Yaklaşımına göre eğitim alan çocukların davranış problemlerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Montessori Eğitimi Yaklaşımının çocukların davranış problemlerini azaltmada etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Montessori Eğitimi Yaklaşımı içerisinde yer alan düzen duygusu ve düzeni sürdürmedeki bireysel sorumlulukların yerine getirilmesi çocukların davranış problemlerini azaltmada etkili olmuş olabilir. Yapılan araştırmalarda ve literatür taramalarında düzen duygusu gelişiminde ve birbirine geliştirilen güven duygusunun aynı sonuçlar vermesi Montessori Eğitimi Yaklaşımının her araştırmada aynı sonucu verdiğini görmekteyiz.

Montessori Eğitimi Yaklaşımı ile yapılan başka bir araştırmada, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştiren, iletişim kurmada zorlanmayan, özdenetim sağlayabilen çocuklar ortaya çıkmıştır. Fakat araştırmayla aynı görüşte olmayan Kayılı (2010), Milli Eğitim Bakanlığı programı ve Montessori Eğitimi Yaklaşımı ile eğitim verilen çocukların kendini ifade etme, özdenetim ve sosyal becerilerinin farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun aksine çocukların İşbirliği becerilerinin program türü değişkeninden etkilendiği ve Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim Programına göre eğitim alan çocukların iletişim becerilerinin,

Montessori Eğitimi Yaklaşımına göre eğitim alan çocukların iletişim becerilerinde daha az olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilere masada oturma zorunluluğu olmadığına, istedikleri zaman etkinliği bırakabilecekleri konusunda esnek davranılmasına rağmen hiçbir öğrenci sanat eğitimi dersini yarıda bırakmamıştır. Ders esnasında gerekli olmadıkça ayağa kalkmayan, düşünen, tasarlayan sanat eğitimini uygularken yaratıcı fikirlere ve malzemelere yönelen çocuklar sanat etkinliklerini mutluluk ve ciddiyetle devam ettirirler. Öğretmenin ders esnasında emir kipleri kullanılmaması, olumlu ya da olumsuz dönütler vermemesi sınıfa genel bir konuşma yapmaması öğrencilerin daha odaklanmış, dikkatli ve yanındaki ile sadece ders ile ilgili diyaloglarda bulunmasına neden olmuştur.

Bu görüşü savunan, Görener (2006), Sanat eğitiminin, görsel düşünme eğitimi olduğunu vurgulayan sanat eğitimi sayesinde çocukların, bakmak ile görmek arasındaki farkı keşfettiklerini belirtmektedir. Bu görüşü destekleyen diğer araştırmacılar;

(Erben, 2005; Oktay, 1987), Öte yandan Montessori Materyalleri ise çocuklara hata yapma, bu hataları gözleme ve fark ederek çözüme gitme olanağı sunmaktadır. Bu durum çocukların otokontrol kazanmalarını sağladığı gibi, aynı zamanda da algılarının gelişimini desteklemektedir.

Sanat eğitimi bağlamında düşünüldüğünde, Montessori Eğitimi Yaklaşımının uygulanması öğrencilerin yaratıcılıkları üzerinde etkisi, özgür olmaktan, herhangi bir örneğe bağlı kalmamaktan geçiyordu. Bu bağlamda çocuklar, yanlış yapacak mıyım duygusundan uzaklaşmalarına ve özgüven geliştirmelerine yardımcı oluyordu. Farklı renk ve şekillerle yaptıkları resimlerde farkında olmadan deneme-yanılma yöntemini uygulayarak daha çok öğrenme isteklerini ve yaratıcılıklarını geliyordu. Öğrencinin Montessori Eğitimi Yaklaşımında muntazam çalışma değil yaratıcılığın ön plana çıkarıldığı bir yaklaşım programı olduğunu araştırmalardan ve gözlemlerimizden anlıyoruz.

Bu konuda araştırmalarıyla destekleyen, emrek, Demir, Kaynak, Paslı, Temel, (2016), ifade ettikleri gibi Montessori Eğitimine devam süresinin artması ile çocukları görsel algı, becerilerini artması şaşırtıcı bir sonuç değildir, diyorlardı. Diğer taraftan Montessori sınıflarındaki sanat etkinliklerine bakıldığında etkinlik sonunda ortaya çıkan eserin geri planda kaldığı ve çocuğun kendi yaratıcılığı ile hayallerini keşfetme özgürlüğüne sahip olduğu bir sürecin ön planda olduğu araştırmalarından anlaşılıyordu.

5.3 Öneriler

Araştırmacılar İçin Öneriler

- 1)** Montessori eğitimi yaklaşımı programı uygulanırken sınıf içerisinde çıkan sorunların ele alındığı araştırmalar yapılabilir.
- 2)** Montessori eğitimi yaklaşımı programının özel eğitim gerektiren (zihinsel engelli) ocukların yaratıcılıklarına ilişkin araştırmalar yapılabilir.
- 3)** Türkiye’de bulunan Montessori Eğitimi materyallerinin uyguluk açısında yurt dışı materyalleriyle ilgili uygulamalı araştırmalar yapılabilir.
- 4)** Türkiye’de bulunan okul öncesi okullarının, hangi ölçüde Montessori Eğitimi Yaklaşımı uyguladıkları araştırılabilir.
- 5)** Konu ile ilgili nitel araştırmalara az rastlanmış olup, birebir katılımcı-araştırmacı olarak bu alanda daha fazla araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktamış, H ve Ergin, Ö. (2007). Bilimsel süreç becerileri ile bilimsel yaratıcılık arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 11-23
- Aktaş, Y. ve Haktanır, G. (1994). *3-4 Yaş çocuklarının motor gelişim özelliklerinin incelenmesi*, Ya-Pa Okul Öncesi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: Ya-Pa Yayınları
- Alakuş, A.O.(2002).*İlköğretim okulları 6. sınıf resim-iş dersi öğretim programındaki grafik tasarımı konularının çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle ve bu yöntemle uygun düzenlenmiş ortamda uygulanması*.(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alakuş, A. O. (2003). İlköğretim çağındaki bireyler bakımından sanat eğitiminin gerekliliği. (2018, 4 Haziran) Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/500006789>
- Alakuş, A. O.,ve Mercin, L. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği the necessity of art education for individual and social. (2018, 1 Haziran) Erişim adresi: http://www.zgefdergi.com/makaleler/1995489730_09_02_mercin-alakus.pdf,
- Altınkök, M.(2006).*Temel motor hareketlerin geliştirilmesini içeren özel beden eğitimi program tasarısının 5-6 yaş çocukların temel motor hareketlerinin gelişimine etkisinin araştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Anılanmert, B. (1985). *Seramik eğitiminde yeni yönelimler*. Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını I. Ulusal Sanat Sempozyumu Bildirileri İçinde, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını, s. 69-74
- Arık, A. (1990). *Yaratıcılık*. Ankara: Metropol Matbaası, 128.
- Aslan, N.,ve Aslan Cansever, B. (2009). Eğitimde yaratıcılığın kullanılmasına ilişkin Öğretmen Tutumları. (2018, 6 Haziran). Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tubav/article/view/1013000073>
- Atalayer, F. (2001). *Seramik eğitiminde yeni biçim üretme yöntemleri*. V. Uluslararası Katılımlı Keramik Kongresi Bildirileri İçinde, İstanbul: Türk Keramik Derneği Yayınları, 21, s. 467-471.
- Atalayer, F. (1993). Temel sanat eğitiminin gerekliliği, *Anadolu Sanat Dergisi*, 4, (1), 29-42.
- Başal, H. A. (2003). *Okul öncesi eğitiminde uygulamalı çevre eğitimi*. M. Sevinç (Ed.), İstanbul: Morpa Kültür yayınları

- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Aydan Web Tesisleri
- Büyükkaragöz, S. S. ve Çivi, C. (1997). *Genel Öğretim Metotları*. (7. Baskı). Konya: Öz Eğitim Basım Yayın Dağıtım.
- Casa dei Bambini, (2018, 17 Haziran) Erişim adresi: <https://www.matematiksel.org/casa-dei-bambini/>
- Çobanlı, Z. (1995). *Seramik sanatında kimi tasar üretme yöntemlerinin çaydanlık örneği ile tanıtımı*. Tasarım ve Dekor Semineri Bildirileri İçinde, İstanbul: Türk Seramik Derneği Yayını, s. 14-22 .
- Daşdağ, E.(2009).*Güzel sanatlar fakültelerinde seramik tasarımı ile ilgili derslerde uygulanan yöntemlerin incelenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirci, C. (2007). Yaratıcı düşünme, (2017, 11 Nisan). Erişim adresi: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr>
- Durakoğlu, A. (2010). Maria Montessori'ye göre çocuğun doğası ve eğitimi. (2018, 7 Haziran).Erişimadresi:http://www.alternatifokullar.com/files/2014/01/montet_ez_abdullah_durakoglu.pdf
- Durakoğlu, A. (2011). Maria Montessori'ye göre okul öncesi çocukluk. (2018, 3 Haziran) Erişim adresi: <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/138103-20131213102751-10.pdf>
- Duman, B., ve Yakar, A. (2017). Öğretime yönelik duyuşsal farkındalık ölçeği. (2018, 10 Haziran) Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/314401>
- Doğan A. Z. Ekinci V. D. (2017). Okul öncesi dönemde düşünme becerileri: öğretmen görüşleri. (2018, 6 Haziran) Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/434557>
- Edwards, L.C. ve Nabors, M. L. (1993). The Creative art process. *What It is and What It is not. Young Children*, 48 (3), s. 77-81.
- Eratay, E. (2011). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. (2018, 6 Haziran) Erişim adresi: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tubav/article/view/1013000073>
- Erol, D. (2006). *Çocuk ve yaratıcılık*. (2017, 7 Mayıs) Erişim adresi: <http://www.0-18.org/kavramlar/079.htm>
- Görener,Ö.(2006).*Beş-altı yaş grubu çocuklarda yapılandırılmış görsel sanat eğitiminin görsel algılamaya etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Gould, L.N. (1967). Visual perception training. (2008, 20 Nisan) Erişim adresi: <http://www.jstor.org>.
- Harber, J. R. (1979). Perception and perceptual-motor integration, (2009, 20 Temmuz) Erişim adresi: <http://www.eric.ed.gov.tr>.
- İslimyeli, N. (2005). *Suluboya resim sanatı tarihi*. (1. Baskı). Ankara: Ankara Sanat Yayınları.
- İşmen, A.E. Duygusal zeka ve aile işlevleri arasındaki ilişki. (2017, 15 Şubat) Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423872464.pdf>
- Jonassen, D. H. (1991). *Objectivism versus constructivism*. Do we need a New Philosophical Paradigm? Educational Technology, Research and Development. 39(3), 5-14.
- Jonassen, D. H. (1994). *Towards a constructivist design model*. Educational Technology, 34 (4), 34-37.
- Kale,N.(1994). Eğitim ve yaratıcılık. *Yasadıkça Eğitim Dergisi*, 37.
- Karaağaçlı, M. (2002). *Mesleki eğitim ve teknoloji eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karaağaçlı, M. (2005). *Öğretimde yöntemler ve yaklaşımlar*. Ankara: Pelikan Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim, görmek, öğrenmek, yaratmak*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. T. (2009). *Sanat kültür yaratıcılık görsel sanatlar ve kültür eğitimi - öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Korkmaz, E. (2006). *Montessori metodu eğitimde bir alternatif*, Ankara: Algi Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. (17. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lillard,P.P.(2014).*İlk ve ortaokulda montessori eğitimi. Doğumdan erişkinliğe uzanan kapsayıcı bir eğitim yaklaşımı*. (1. baskı.) Okhan Gündüz (Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Mallory,T.(1989). *Montessori ve çocuğunuz*. F. Öztaş, C. Gülten (Çev.). Ankara: Hatiboğlu Yayıncılık.

- Mamur, N. (2012). Görsel kültürün çağdaş sanat uygulamalarında sorgulanması, (2017, 18 Şubat) Erişim adresi: http://www.sanatvetasarim.gazi.edu.tr/web/makaleler/10_nur_ay.
- Maneval, K.L. (1999). Visual-motor integration training and its effects on self-help skills in preschool students with disabilities. (2009, 13 Mart) Erişim adresi: <http://www.jstor.org>.
- Montessori eğitiminde hazırlanmış ortamı. (2018, 17 Haziran) Erişim adresi: <http://www.montessoridunyasi.com/montessori-egitiminde-hazirlanmis-ortam/10064>
- Montessori, M. (1950). *La scoperta del bambino*. Roma: Garzanti.
- Montessori, M. (1953). *La mente del bambino*. Roma: Officine Grafiche Aldo Garzanti.
- Okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliğinde, değişiklik yapılmasına dair yönetmelik. (2018, 5 Mayıs) Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120721.htm>
- Oskay, A. (2003). Kübist kolajlar. (2018, 25 Mayıs) Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/11413/285>
- Otluoğlu,R. (2002). İlköğretim okulu izlencesinde duyuşsal alan ve duygu eğitimi. (2017, 3 Nisan) Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2141>
- Ögel, S. (1977). *Çevresel sanat*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Öngören, S. (2008) *.Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş çocuklarına geometrik şekil kavramı kazandırmada montessori eğitim yönteminin etkinliği.*(Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve Öğretme*. (7. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Özen, T. A. (1997). *Seramik örneklemesiyle sanayi ve sanatın işbirliği üzerine öneriler*. Sanayi ve Sanat V. Ulusal Sanat Sempozyumu Bildirileri İçinde, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını, 1, s. 86-101.
- Özen, T. A. (2002). *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde seramik temel sanat eğitimi, II*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayını, 29.

- Öztepe, B. (2003).*Sınıf öğretmenlerinin fen bilgisi dersinde uyguladıkları yaratıcı etkinlikler* (Yüksek Lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*, Ankara: Anı Yayınları, 126 .
- Rouquette, M.L. (1992).*Yaratıcılık*. Işın Gürbüz (Çev.). İletişim Yayınları, 14.
- Rousseau, J. J. (2008). *Emile bir çocuk büyüyor*. Ü. Akagündüz (Ed.), İstanbul: Selis Kitaplar.
- San, İ. (1985). *Sanat ve eğitim*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları,151.
- Savard,C.(1976).*Çağdaş pedagojiden seçmeler*. Nejat Yüzbaşıoğulları (Çev.). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Schafer,C.(2006).*Ömür törpüsü mü? Bal küpü mü?* Ceyda Aydın (Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Sönmez, V. (1993). *Yaratıcı okul, öğretmen, öğrenci*. Yaratıcılık Ve Eğitim,Türk Eğitim Derneği 7.Eğitim Toplantıları Bildirileri içinde, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları, s. 145-154.
- Tan, Ş. ve Alaattin, E. (2001). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. (2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tepeli, K. (2007).*Büyük kas becerilerini ölçme testi (bükböt)'nin Türkiye standardizasyonu* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tepeli, K. (2008). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Engin Deniz (Ed.), (s.127). Ankara: Maya Akademi Yayınları,
- Temel, Z. F., Kaynak, B., Paslı, H., Demir, H.& Çemrek, B. (2016). Montessori eğitim kurumlarındaki çocukların görsel algı ve çizim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi.(2017,18 Şubat) Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/324875143_Okul_öncesi_öğretmenlerin_farkli_egitim_yaklasimlarini_bilme_durumlarının_incelenmesi
- Turla, A. (2004). *Çocuk ve yaratıcılık*, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dizisi. (2.Baskı). Morpa Kültür Yayınları, s. 22-39.
- Uysal, A. (2011). Medyanın ürettiği imgelerle önemini yitiren olgular ve bunların sanat yapıtında sorgulanma süreci. (2018, 22 Şubat) Erişim adresi: <http://ulakbim.tubitak.gov.tr>

- Yılmaz, E. (1993). *Sanatçı ve sanat eğitimcisi yetiştiren yükseköğretim kurumlarında grafik tasarımı eğitiminde uygulanan yöntemler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, N. (2003). *Türkiye’de okul öncesi eğitimi*. Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. M. Sevinç (Ed.), İstanbul: Morpa.
- Yılmaz, S. (1997). *Erken çocukluk gelişiminde anne çocuk eğitim programının çocuklarda yaratıcılığa etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Wilbrandt Çakıroğlu, E. (2009). *Maria Montessori yöntemiyle çocuk eğitimi sanatı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Wilbrandt Çakıroğlu, E. (2012). *Okulöncesi eğitimde montessori yaklaşımı*. (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Wilbrandt Çakıroğlu, E. (2015). *Maria Montessori yöntemiyle çocuk eğitimi sanatı*. (4. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Kararı

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
27.12.2017	12	2017/ 272-322

KARAR NO: 2017 – 274
Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Şebnem NOYAT'ın Prof. Çağatay İnam KARAHAN'ın danışmanlığında yaptığı "Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin gözlem, video/film kaydı ve bilgisayar ortamında yazılı görüşme çalışmaları okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Şebnem NOYAT'ın Prof. Çağatay İnam KARAHAN'ın danışmanlığında yaptığı "Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin gözlem, video/film kaydı ve bilgisayar ortamında yazılı görüşme çalışmalarının kabulüne oybirliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR.

Ek 2: Kayapınar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

T.C.
KAYAPINAR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79523240-405.01-E.264407
Konu : Şebnem NOYAT

04.01.2018

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Görsel Sanatlar Eğitim Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans yapan Şebnem NOYAT'ın ilçemizde faaliyet gösteren Yediiklim Okulları Anasınıfı (48-66 ay arası) 80 öğrencinin ders esnasındaki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hareketlerini inceleyip; gözlem, gözlem formu, video/film kayıtları ile ilgili gerekli işlemleri " görsel Sanatları Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimlerine etkisi" isimli tezin 08.01.2018 - 12.01.2018 tarihleri arasında söz konusu okulda adı geçen şahsın tez çalışmasını yapması tarafımızca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Zülfi KAN
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
04.01.2018

Muhammed ENSARİ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Medya Mah Tekel Cad 205.Sok Hükümet Konağı 4 kat Kayapınar/Diyarbakır
Elektronik AĞ: <http://kayapınar.meb.gov.tr/>
e-posta: kayapınar21@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: D.GÜNSEL Memur
Tel: (0412) 237 35 40
Faks: (0 412) 237 35 38

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden 121d-c92f-36ad-bd4e-4112 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3: Anasınıfı Ders Programı

Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisini Belirleme

TARİH: 22.01.2018 - 26.01.2018

	09:50	10:40	11:30	12:50	13:40	14:30	15:20
GÜNLER	10:30	11:20	12:10	13:30	14:20	15:10	16:00
Pazartesi	Montessori Sınıfı (Sulu boya tekniği)			Küçük Dahiler (Sulu boya tekniği)		Minik Kelebekler (Sulu boya tekniği)	Küçük Mucitler (Sulu boya tekniği)
Salı		Minik Kelebekler (Kolaj tekniği)	Çalışkan Kuşlar (Sulu boya tekniği)		Parlayan Yıldızlar (Sulu boya tekniği)		
Çarşamba			Çalışkan Kuşlar (Kolaj tekniği)		Parlayan Yıldızlar (Kolaj tekniği)	Küçük Mucitler (Kolaj tekniği)	Küçük Dahiler (Kolaj tekniği)
Perşembe	Montessori Sınıfı (Kolaj tekniği)			Küçük Dahiler (Seramik tekniği)		Minik Kelebekler (Seramik tekniği)	Küçük Mucitler (Seramik tekniği)
Cuma	Montessori Sınıfı (Seramik tekniği)			Çalışkan Kuşlar (Seramik tekniği)		Parlayan Yıldızlar (Seramik tekniği)	

Ek 4: Montessori Sınıfı, Gözlem Formu

Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisini Belirleme

Tarih:
Saat:
Öğretmen: Şebnem Noyat
Sınıf: Uygulamalı Montessori sınıfı
Ders: Görsel Sanatlar Dersi
Konu: Seramik Tekniği, Sulu boya Tekniği, Kolaj Tekniği
Öğrencinin Adı Soyadı:

Gözlemin Konusu: Görsel sanatlar eğitiminde Montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimlerine etkisi.

Gözlemin Amacı: Okul öncesi eğitim programında yer alan görsel sanatlar dersinin, Montessori eğitimi yaklaşımı uygulanarak, çocuklardaki yaratıcılık gelişimleri belirlemeye çalışmak.

Ortamın Tanımı

MONTESORİ SINIFI

1. Sınıf Ortamı:

1. Fiziksel ortam: Çocuğun etrafındaki eşyalar onun vücut yapısına ve gücüne uygundur. Materyaller kapaksız ve alçak raflardadır, her şey belirli bir yerde durduğu için çocuk gereksinimi olan materyalleri nerede bulacağını bilebiliyor. Etrafta

hareket ettirebileceği hafif mobilyalar, eli ile yetişebileceği dolaplar, kolay açılıp kapanabilen çekmeceler ve kapılar vardır. Bu durum çocuca ortamda rahatlık, güvenlik ve düzen duygusu veriyor. Araç gereçler tamdır ve iyi korunmaktadır. Ortam mutlu, sınıflar aydınlık ve rahattır. Sınıfta sadelik ve uyum vardır. Materyaller bölümlerine göre sınıfta kendine ait alanlarda bulunmaktadır. Tüm materyaller raflarda soldan sağa doğru kolaydan zora, basitten karmaşığa olacak şekilde dizilmiş ve tepsi, sepet, kutu gibi özel alanlarında bulunmaktadır.

Sınıftaki öğrenci sayısı 20 dir. Öğrenciler 48-66 ay yaş aralığındadır. Birbirleriyle uyumlu ve saygılı en önemlisi büyüklerin küçüklere yardımseverliği dikkat edilmesi gereken en önemli olgudur. Sınıfta katılımcı-araştırmacı öğretmen ve kameraman bulunmaktadır.

Montessori sınıfında Öğretmen ve öğrenciler mutlu ve uyumlu, çünkü öğrenciler istekleri doğrultusunda hangi materyalle ilgilenmek istediklerine kendileri karar veriyorlar.

1. Sınıfın Biçimsel Yapısı: Sınıfın kroki olarak küme şeklinde biçimsel yapısı vardır.
2. Sınıf içi Görsel Sanatlar Dersi Yaratıcılık Gelişimleri:

Bilişsel Gelişim:

Duyuşsal Gelişim:

Psikomotor Gelişim:

Ek 5: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Gönüllü Katılım
Formu

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Katılımcı / Gönüllünün Protokol Numarası:

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

a. Araştırmanın Adı:

Görsel Sanatlar Eğitiminde Montessori Eğitimi Yaklaşımının, Okul Öncesi Çocuklarının Yaratıcılık Gelişimlerine Etkisi.

b. Araştırmanın İçeriği:

Okul öncesi eğitim programında yer alan görsel sanatlar dersinin, Montessori eğitimi yaklaşımı uygulanarak, çocuklardaki yaratıcılık gelişimleri belirlenmeye çalışılacaktır.

c. Araştırmanın Amacı:

Görsel sanatlar eğitiminde, Montessori eğitimi yaklaşımının, okul öncesi çocuklarının yaratıcılık gelişimlerine etkisinin olup olmadığını incelenmek, aynı zamanda yaratıcılık gelişimlerini destekleyen faktörleri bulabilmek ve yaratıcılıklarını kaybetmelerine sebep olan faktörleri belirlemektir. Bu bağlamda görsel sanatlar eğitiminde, Montessori eğitiminin niteliğini saptamak, Okul öncesi eğitiminde sanat eğitimine ilişkin bilimsel bilgiye katkıda bulunmak, bu araştırmanın amaçları olarak belirlenmiştir

d. Araştırmanın Nedeni:

() Bilimsel araştırma

■ Tez çalışması

- e. Araştırmanın Öngörülen Süresi: Güz ve bahar dönemi 5 ay
- f. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 80 öğrenci
- g. Araştırmada İzlenecek Deneysel İşlemler: Görsel sanatlar dersinde Montessori yaklaşımıyla ders işlenecektir.

2. Gönüllünün/Katılımcının Uygulama Sırasında Karşılaşabileceği Riskler ve Rahatsızlıklar:

Yukarıda açıklanan araştırma sırasında uygulanacak olan işlemlerin bana aşağıda belirtilen riskleri ve rahatsızlıkları getirebileceğinin bilincindeyim:

Görsel Sanatlar dersinde kullanılan makas, seramik çamuru, yapıştırıcının dikkatsiz ve ders kurallarına uyulmadığı takdirde kesikler, çizikler, alerjik semptomlar oluşabilir.

3. Gönüllüler/Katılımcılar İçin Araştırmadan Beklenen Yarar:

Montessori her çocuğun, kendine özgü bir gelişime sahip, bireysel bir kişilik olduğunu ve kendi kapasitesi doğrultusunda öğrenebileceğini savunur. Montessori bilgiyi ezberden kurtarır, her yaşta çocuğun anlayabileceği bir düzeyde somutlaştırmış ve bunu bütünlük içinde aktaracak bir yöntem ve materyaller dizisi geliştirmiştir. Montessori eğitiminin temeli çocuğa bağımsız olmayı sağlayacak ve gelişimini destekleyen en uygun çevreyi hazırlamaktadır. Montessori eğitimi çocukların toplumsal ve duyuşsal gelişimlerini destekleyerek gelecek yaşamlarında başkalarına, çevrelere, kendilerine saygı duyan, sorumluluk sahibi, toplumla uyum içinde yaşamlarını sürdüren bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

4. Araştırma Konusundaki Soruların Cevaplandırılması:

Araştırmanın yürütülmesi sırasında olası yan etkiler, riskler ve zararlar ile haklarım konusunda bilgi almak için aşağıda belirtilen kişiyle bağlantı kurmam yeterli olacaktır.

Adı - Soyadı:

Telefon:

5. Zararların Karşılanması:

Bu çalışmaya katıldığım için zarar göreceğim olursam, gerekli olan tıbbi bakımın sorumlu araştırmacı tarafından yerine getirileceği, uygulanan işleme bağlı olarak gelişebilecek her tür hasara (sakatlanma ve ölüm dâhil) karşı güvencede olduğum, masraflarımın Şebnem NOYAT tarafından karşılanacağı bana bildirildi.

6. Araştırma Giderleri:

Araştırma kapsamındaki bütün işlemler için benden ya da bağlı olduğum sosyal güvenlik kuruluşundan hiçbir ücret istenmeyecektir.

7. Gönüllülük, Çalışmayı Reddetme ve Çalışmadan Çekilme Hakkı, Çalışmadan Çıkarılma:

- a. Araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama altında olmaksızın gönüllü olarak katılıyorum.
- b. Araştırmaya katılmayı reddetme hakkına sahip olduğum bana bildirildi.
- c. Sorumlu araştırmacıya haber vermek kaydıyla, hiçbir gerekçe göstermeksizin istediğim anda bu çalışmadan çekilebileceğimin bilincindeyim.
- d. Çalışmanın yürütücüsü olan araştırmacı ya da destekleyen kuruluş, çalışma programının gereklerini yerine getirmedeki ihmali nedeniyle ya da araştırma prosedürüne bağlı olarak onayımı almadan beni çalışma kapsamından çıkarabilir.

8. Gizlilik:

Çalışma süresince tutulan bütün kayıtlar ve dosya bilgileri gerektiğinde, Diyarbakır’da araştırma yürütülen özel okul firması ve yöneticilerine ulaştırılacaktır. Bu çalışmadan elde edilen bilgiler, verilere gereksinimi olan öteki ülkelerin hükümetlerine ve ilgili birimlerine iletilebilir. Çalışmanın sonuçları bilimsel

toplantılar ya da yayınlarda sunulabilir. Ancak, bu tür durumlarda kimliğim kesin olarak gizli tutulacaktır.

9. Çalışmaya Katılma Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım.

Gönüllünün / katılımcının Adı - Soyadı:

Yaş ve Cinsiyeti:

İmzası:

Adresi (varsa telefon ve/veya fax numarası):

Tarih:

Velayet ya da vesayet altında bulunanlar için;

Veli ya da Vasinin Adı - Soyadı:

İmzası:

Adresi (varsa telefon ve/veya fax numarası):

Tarih:

Açıklamaları Yapan Araştırmacının Adı - Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Onam alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin

Adı - Soyadı:

İmzası:

Görevi:

Tarih:

Ek 6: Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Değişiklik Yönetmeliği

21 Temmuz 2012 CUMARTESİ

Resmî Gazete

Sayı: 28360

YÖNETMELİK

Millî Eğitim Bakanlığından:

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİNDE

DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 8/6/2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3 – Bu Yönetmelik, 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 8/2//2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci ve 27 nci madde hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f), (g) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“f) Anaokulu: 37-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu,”

“g) Ana sınıfı: 48-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,”

“h) Uygulama sınıfı: 37-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla okul öncesi eğitimle ilgili program uygulayan mesleki ve teknik öğretim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,”

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (d) bendinde geçen “60-72 aylık çocuklara” ibaresi, “60-66 ay arası çocuklara” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (e) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 37 aydan gün alan ve 66 ayını doldurmayan çocukların kaydı yapılır.”

“b) Ana sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 48 ayını dolduran ve 66 ayını doldurmayan çocuklar kaydedilir.”

“c) Rehberlik araştırma merkezlerinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca düzenlenen rapor sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına yerleştirilmeleri uygun görülen 37-66 ay arası çocuklar, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler.”

“e) 60-66 ay arası çocuklardan gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılanlar, velisinin yazılı isteği üzerine ilkokula, diğerleri ise okul öncesi eğitim kurumlarına kaydedilebilir.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 48 – Okul öncesi eğitim kurumlarının denetimi, il millî eğitim denetmenlerince ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılır.”

MADDE 6 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7 – Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.